

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L., polletno 12.— L., celoletno 24.— L. — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Pretekli teden smo zaključili naše poročilo s poslednjimi vestmi iz Rima, ki so poročale, da so ameriški in angleški oddelki zahrbtno napadli francosko severno Afriko. S tem je bilo težišče vojne mahoma prenešeno v Sredozemlje.

Od strani Italije in Nemčije je sledil nagel odgovor. Italijanske in nemške čete so vkorakale v nezasedeno Francijo in na otok Korziko.

Ob tej priliki je Adolf Hitler izdal proglas na Francoze, v katerem je rekel: Anglija in Amerika sta skušali zmerom znova dobiti oporo na francoskem ozemlju, da bi lahko vojno nadaljevali na tujih tleh. Zdaj sta izvedli podoben poizkus z roparskim napadom na zapadne in severne afriške dežele, da bi laže nadaljevali morebitno prodiranje na francosko ozemlje. V poslednjih 24 urah je bila nemška vlada obveščena, da bi se te operacije imele razširiti tudi z zasedbo Korzike in z napadom na južno francosko obalo. Zaradi tega se je Hitler odločil, da je dal nemški oboroženi sili povelje za takojšnjo zasedbo nezasedenega dela Francije.

Istočasno je Glavni stan italijanskih Oboroženih sil objavil 12. novembra:

Da bi branile obalo južne Francije pred angleško-ameriški poskusi izkrcanja so čete četrte armade začele premikanje v nezasedeno Francijo. Potem ko so zapustile za seboj Nico, so dospole do reke Rodana. Istočasno so motorizirani in oklopní oddelki po izkrcanju na severu in jugu Korzike zasedli ta pomembni otok, ki pripada pod francosko oblast.

Pohod v Francijo in na Korziko se je obnesel natančno po načrtu. Edino francoska vojna luka Toulon ni bila zasedena, ker je bila od strani francoske vlade dano zagotovilo, da bo vojna mornarica nastopila proti vsakomur, ki bi hotel z morske strani vdreti na francoska tla.

Medtem ko so Angleži in Američani zasedali francosko severno Afriko in so prihajale v Sredozemlje številne sovražne ladje,

so se nemške in italijanske podmornice in letalci temeljito lotili svoje naloge. Dosegli so sijajne uspehe.

Dan za dnem so prihajale in še prihajajo nove vesti o napadih na sovražne trgovske in vojne ladje. Istočasno so bila v zraku sestreljena mnoga sovražna letala. Tako se je na Sredozemskem morju in v Afriki razvihrala strahovita vojna, ki pa po silovitosti le še narašča. Šele v prihodnji številki bo mogoče dati natančnejši pregled uspehov obeh sil.

Tudi na drugi strani Afrike — v Maroku — so vojni dogodki v polnem razmahu.

Italijanske in nemške vojne sile so se sicer umaknile pred sovražno premočjo in zavzele nove postojanke, toda v obrambnih bojih so zadale britanski vojski na kopnem in v zraku zelo hude izgube.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 16. t. m. naslednje vojno poročilo:

V soglasju s francoskimi civilnimi in vojaškimi oblastmi so se italijanske in nemške čete izkrcale v Tunisu (v Afriki). Premiki naših čet na Korziki in v južni Franciji se dopolnjujejo.

Italijanski bombniki so napadli letališča v severni Afriki. Nekaj sovražnih letal je bilo sestreljenih na zemlji, drugi šest pa so v boju sestrelili lovci, ki so bili v spremstvu bombnikov. Osne sile so se včeraj srdito borile s sovražnimi edinicami v Cirenaiki. Nasprotno letalstvo, ki je bilo zelo delavno, je bilo zapleteno v ponovne dvoboje z našimi lovci, ki so brez lastnih izgub sestrelili tri letala. Naše letalske skupine so v nizkem poletu uspešno obkroževale in razprševale angleška oklepna sred-

Ob grobu Filipa Omladiča

Smrtna nesreča je ugrabila glavnega urednika »Domovine«

Ko je »Domovina« pred tednom izšla, pač ni mogel nihče slutiti, da bo današnja številka pod žalostnim vtisom nepričakovane velike in težke izgube: urednik Filip Omladič se je smrtno ponesrečil. Usoda ga je ugrabila sredi polnega dela, sredi zdrave močnatosti, ko je bil še ves vnet od ljubezni do »Domovine«, kateri je žrtvoval toliko let skrbi in truda.

Ko je preteklo soboto opravil svoje delo v uredništvu v Narodni tiskarni, se je Filip Omladič odpravil domov v Rožno dolino, kjer si je že pred leti uredil prijazen dom. Proti šesti uri zvečer je hotel nesti še nekatere rokopise za današnjo številko v tiskarno. Ko pa je prišel na križišče pri Tobačni tovarni, kjer je po navadi stopal v tramvaj, da se popelje v mesto, je hotelo usodno naključje, da ga je tramvaj udaril v čelo. Filip Omladič se je zgrudil na mestu nezavesten. Ponj je prihitel avto mestnih reševalcev, ki so ga naglo prepeljali v bolnišnico. Toda zdravniki mu niso mogli več pomagati. Čez pol ure je izdihnil, ne da bi se bil prej še količkaj zavedel. Počival je nato na mrtvaškem odru v kapelici sv. Marije na Žalah. Kako trpko je prizadela smrt tega priljubljenega in v Ljubljani splošno znanega moža številne njegove prijatelje in znanke, je pokazal pogreb pretekli torek popoldne. Premnogi so se zbrali na Žalah v nemi tugi, da se poslovijo od človeka, ki hoče ni nikdar in nikomur v življenju storil krivice in je bil resnično srčno dober prijatelj vsakomur, kdor je bil njegovega prijateljstva vreden.

Teden za tednom skozi dolga leta ste videli čitatelji in čitateljice »Domovine« njegovo ime zapisano na zadnji strani našega dragega tednika. Nikoli pač niste vprašali, kdo, kakšen in od kod je mož, ki vam venomer streže z dobrim in poučnim branjem in se za svoj list trudi tako pošteno, kakor se skrben gospodar trudi za svojo domačijo. Časnikarji ne stopajo radi v ospredje. Saj oseba ni glavno. Glavno je delo. Delo je pri časnikarju najbolj izpostavljeno javnosti in njeni sodbi. A kadar pa se zagrne zavesa nad življenjem takega marljivega in pridnega prosvetnega delavca, tedaj se pač

stiva in kolone ter so jim zadale občutne izgube. Preteklo noč so angleška letala iznova bombardirala mesto Genova, ki je imelo veliko škodo v stanovaljskih četrtih. Ugotovljeno število žrtev med civilnim prebivalstvom znaša štiri mrtve in 23 ranjenih. Njihova imena in primki bodo objavljeni v krajevem časopisju.

Nadalje se razvijajo zelo uspešni boji na vzhodni fronti.

Na Kavkazu in v Stalingradu so se pretekli teden izjalovili ponovni sovjetski protinapadi. Na Kavkazu so bile zavzete nove višine. Sovjetska vojska je v času od 1. do 10. novembra izgubila po

spodobi, da nekoliko pobliže pogledamo v njegovo zaključeno dejanje in nehanje. Filip Omladič je bil iz ugledne družine velikega posestnika v Poljčah pri Braslovčah. Rodil se je 14. aprila 1890. Njegov oče, bivši dolgoletni župan, je tudi še v sivi starosti na glasu odličnega gospodarja, mati pa je lani umrla. Filip je bil prvorojenec. Ker pa so srečnemu zakonu sledili še nadaljnji otroci — vsega skupaj sta jih blaga roditelja vzgojila devet —, je Lipe šel študirat v Celje. Bil je že kot dijak močno priljubljen med tovariši, ker so ga krasile same vrline. Po maturi je šel študirat pravo v Gradec. Ob pričetku svetovne vojne ga je nekdo po krivem ovadil in Filip Omladič je moral nedolžno pretrpeti več tednov v graškem vojaškem zaporu. Nato so ga vtaknili v vojaško suknjo in je preromal razne garnizije na Srednjem in Gornjem Stajerskem, naposled pa je moral z delavsko četo kot navaden enoletnik brez vsake šarže na fronto. Vendar se je srečno vrnil in leta 1919. prišel v Ljubljano. Izpolnila se je njegova želja iz dijaških let, da bi postal časnikar. Zavedal se je, da bo na ta način lahko ljudstvu največ koristil, in to se je res tudi zgodilo. Ko je stopil v uredništvo »Jutra«, ki se je takrat na novo ustanovilo in začelo utirati steze modernega časnikarstva, je Lipe Omladič prevzel gospodarsko

navedbi nemškega vojnega poročila 282 letal: izmed teh jih je padlo 218 v spopadih v zraku, 33 v ognju protiletalskega topništva, 11 pa jih je sestrelila kopna vojska. Ostala letala so bila uničena na tleh.

Tudi na daljnem Tihem oceanu se razvija silna bitka med Japonci in Američani.

Japonska poročila javljajo o veliki pomorski bitki pri otoku Guadalcanaru. Poročila navajajo ogromne ameriške izgube: od 7. avgusta dalje je bilo samo na južnem Tihem oceanu potopljenih 54 vojnih ladij. Kakor vidimo, bližajoča se zima ni prinesla zatíšja v vojevanju, nasprotno, prav zdaj se je vojna šele posebno razmahala.

rubriko, saj je po starših dedoval mnogo smisla za trezno gospodarstvo. Poleg tega mu je bilo poverjeno uredništvo »Domovine«. To je bil tedaj še skromen, vendar zelo borben tednik. Lipe Omladič se je lotil dela z njemu lastno vztrajnostjo. Zlasti rad je delal ponoči. Prirejal je ljudske povesti, urejal dopise z dežele, ki so postajali vedno številnejši, skrbel za zabavno branje in uspehi so se kmalu pokazali. »Domovina« si je kljub mnogim nasprotovanjem nezadržno krčila pot med najširše plasti slovenskega ljudstva. Ne samo po vseh slovenskih krajih, marveč tudi daleč onkraj Sotle, pa tam gori na Vestfalskem in celo v daljni Ameriki so jo naročniki napeto pričakovali od tedna do tedna. »Domovina« je po prizadevanju Lipeta Omladiča in nekaterih njegovih sotrudnikov postala tisto, kar mora biti dober ljudski tednik: učiteljica v vseh političnih in javnih zadevah, svetovalka v gospodarstvu in gospodinjstvu, poročevalka o dogodkih križem sveta ter vrhu vsega zabavna pripovedovalka, ki ji nikoli ne zmanjka dobrih povesti. Ali se še spominjate, kako je znal Lipe Omladič postreči svojim čitateljem za Božič, za Veliko noč, za Binkošti? Da, toda treba je vedeti, da so tiste obsežne in tolikanj zanimive praznične številke veljale urednika mnogo neprespanih noči, mnogoterih razmišljanj in mnogoterih prizadevanj v tiskarni. Nikdo drugi ne ve tega ceniti tako po pravici kakor edinole nj, njegovi tovariši. Spoštovali smo Omladičovo ljubezen do »Domovine«, še posebno pa smo v njem cenili izredno poštenost in značajnost, ki je odlika pravih slovenskih

kmečkih mož. Lipe Omladič je bil res lahko ponosen na svoje kmetско pokolenje. Dasi je živel od mladih let v mestu, se ni pomeščanil, bil je pristen kmetški inteligent, ki mu je bila blaginja delovnega ljudstva vedno in najbolj pri srcu. Svoje zdrave nazore je zagovarjal s trdovratno odločnostjo. Imel je pri tem mnogo smisla za zdravo kmečko šegavost. Spretno je sukal pero v vsaki zadevi, saj je bil zelo načitan in široko razgledan. Zemlja ga je vedno priklepala nase, z ganljivo ljubeznijo je obdeloval svoj vrt. Zlasti vnet je bil za sadjarstvo in za gobarstvo. Kadar je prišel čas, je Lipe Omladič ubral korake v gozd in je pri iskanju gob užival vso lepoto prirode. Tudi na vsakoletnem dopustu, ki ga ni hotel prežveti nikjer drugje kakor v svoji dragi Savinjski dolini, je bilo to njegovo najlepše ravvedrilo.

V srečnem zakonu z gospo Minko je vzgojil sina Ljubana in hčerko Vidojko, ki sta oba še dijaka. Družina bo neizmerno bridko pogrešala svojega dragega ateka. A kakor za svojim očetom žaluje za njim tudi »Domovina«. Smrt njenega dolgoletnega voditelja in urednika naj bo bodrilna oporoka za nadaljnje delo. Izpopolnjena in dobro urejevana »Domovina« bo venomer najlepše čaščenje spomina na nepozabnega Filipa Omladiča. Večna mu bodi hvala in čast!

Umirajoči se ne bojé smrti!

Kakor da je slutil svojo bližnjo, tako nenadno smrt, je gosp. Filip Omladič dal za pričujočo številko »Domovine« postaviti naslednji članek pod gornjim naslovom:

Rimski pesnik Seneka, ki ga je cesar Neron prisilil k samomoru, pravi v svojem navodilu za krepostno življenje, da se ljudje ne bojé toliko smrti kolikor predstav o umiranju samem. Z mislijo na smrt se mnogi ljudje sprijazniijo. Eni upajo na večno veselje v nebesih, drugi na svidenje s svojimi prijatelji in znanci, tretji pa na mir, ki jim ga ne bo nihče več motil.

Strah pred umiranjem je tako star kakor človeški rod in menda ne bo nikdar premagan. Nihče ne more iz lastne izkušnje povedati, kako je človeku pri srcu, kadar umira, zakaj z onega sveta se ni vrnil še nihče. Zdravniki pravijo, da strah pred umiranjem ni umesten. To lahko potrjuje mnogi zdravniki in drugi ljudje, ki so stali že večkrat ob smrtni postelji ali pa ki so bili sami na pragu smrti, pa so se v zadnjem trenutku kakorkoli rešili.

Sloveči zdravnik Hufeland izvaja: Ljudje se mnogo manj bojé smrti kakor umiranja. Mnogi ljudje imajo kaj čudne pojme o zadnjih trenutkih življenja, o ločitvi duše od telesa, toda vse to nikakor ni utemeljeno. Ne smemo presojati umiranja po drgetanju umirajočega telesa, po hropenju ali dozdavnem strahu. Ti pojavi zbujaajo strah samo med gledalci, ne pa pri umirajočih, ki o tem sploh ničesar ne vedo.

Znani dunajski profesor dr. Nothnagel je predaval nekoč o umiranju in je v svojem predavanju dejal med drugim: Grozno zbujaajoče predstave o telesni smrti žive navadno samo v domišljiji. Zares grozo zbujaajoča smrt je zelo redka, in če že moramo govoriti o nji, so v takih primerih krivi drugi ljudje. Grozna je, recimo smrt na grmadi ali po mučenju. Narava je pa po večini bolj usmiljena kakor človek. V skladu s tem prepričanjem je dr. Nothnagel pozneje povsem mirno čakal svojo smrt in že v zadnjih trenutkih, ko je dobival hude srčne krče, je vestno zapisal vse, kar more ugotoviti zdravnik na lastnem telesu v zadnjih trenutkih življenja.

Bolezen, ki ji sledi smrt, lahko seveda povzroči hude bolečine, toda prehod iz življenja v smrt, torej umiranje, ne povzroča nobenih bolečin. Besedi smrtni boj si ljudje po večini napačno razlagajo. Ne gre namreč za noben zavestni boj, temveč samo za kretnje, ki zbujaajo prav tako kakor hropenje več groze pri gledalcih kakor pri umirajočem. Pogosto bolnik že vnaprej slutí, da se mu bliža konec. Tak bolnik postanejo čudovito mirni, sami narekujejo svoje eporoške, k sebi

pokličejo svoje in se od njih poslovijo, potem pa mirno zatisnejo oči. Mnogi bolniki imajo pred smrtjo prijetne privide, mnogi ohranijo svojo šegavost do zadnjega trenutka. Da umiranje ne terja nikake borbe, je zdravniško dokazano s tem, da je potrebno za redno delovanje možganov, torej tudi za zavest, mnogo krvi, v kateri je mnogo kisika. Ko se pa bliža človeku smrt, začnejo pešati srce in pljuča, tako da pojema tudi krvni obtok. Kri se naposled sploh ustavi, človek se pogrezne v spanju podobno stanje in slednjič se sploh onezvesti.

Celo nasilna smrt pogosto ne napravi vtiska, da bi umirajoči trpel. Ko je bila avstrijska cesarica Elizabeta zabodena, so jo vprašali, ali čuti bolečine. Cesarica je začudeno odgovorila: »Bolečine? Prav nobenih. Kaj se je pa zgodilo?« Čez nekaj minut je umrla, zakaj njeno srce je bilo prebodo in smrt je nastopila zaradi notranje izkrvavitve. Francoski kralj Henrik IV. je zaklical, potem ko ga je bil Ravallac zabodel: »Ranjen sem.« Takoj je pa pripomnil: »Ne, nič se ni zgodilo, zmotil sem se.« V naslednjem trenutku se je zgrudil in izdihnil. Angleški zdravnik Hunter je dejal v zadnjem trenutku: »Če bi imel toliko moči, da bi lahko držal pero, bi opisal kako prijetno je umirati.« Ljudje, ki so se že potapljali, pa so jih v zadnjem trenutku rešili, pripovedujejo, da so imeli potem, ko so se onezavestili, lepe, prijetne privide.

× 3000 let stare obleke. Najstarejše obleke, ki so se ohranile do naših dni v Evropi, so našli v severnonemških in danskih grobnicah. Po čudnem naključju so ušle te grobnice in predmeti v njih z obzora. Grobnice stare nad 3000 let so iz prsti, v kateri je mnogo ilovice, tako da voda ne more pronicati skozi njo. V grobnico prodirajoča vlaga pa ni mogla izhlapevati in tako je nastala skupaj s strojarsko kislinno konzervirajoča tekočina, ki je preprečila razkroj oblek. Ker grške mumije niso bile oblečene, temveč samo povite s platnenimi ovoji, so v severnonemških grobnicah najdene obleke edine iz predzgodovinskih časov. Po njih se da ugotoviti, da so imeli Germani že v onih časih zelo visoko razvito krojaško obrt. Znamenita je postala obleka deklice iz Egtweda. To obleko so našli v grobnici blizu danskega kraja Egtweda. Čeprav je stara že okrog 3000 let, bi jo lahko še zdaj smatrali za elegantno.

Nove žrtve komunističnega početja

Grosupeljska okolica proti Višnji gori je spadalala med one okoliše v naši pokrajini, ki so v dobi partizanskega besnenja posebno hudo trpeli. Tam je paševal partizanski kolovodja Lado Potokar, pred katerim so ljudje kar trepetali. Zato so bili ti kraji tudi med prvimi, ki so se otresli strahu pred komunisti in se jim postavili dejansko po robu. Odločni odpor kmečkih mož in fantov je občutil na lastnem telesu tudi Potokar sam, ker so ga fantje pomagali ujeti in so tako pripomogli, da je prejel zaslužen kaznen.

Ko je bil Lado Potokar prijet, so se njegovi pajdaši razbežali v gozdove. Počasi pa se jih je nekaj spet zbralo in so začeli spet strahovati ljudi. V večje vasi se zdaj iz strahu pred domačimi prebivalci ne upajo več, nekajkrat pa so v zadnjem času vdrli v manjša, oddaljena naselja. V noči na 26. oktobra je prišla ena izmed teh komunističnih tolp ropat v Staro vas in v Perovo pri Grosupljem. V Perovem se je v hiši nekega znanca mudril tudi kaplan g. Anton Hočevar. Ko so komunisti vdrli v to hišo, so našli tam tudi mladega duhovnika. Hišo so izropali, kaplana Hočevarja pa odvedli s seboj. Ni se več vrnil. Pred nekaj dnevi se je izvedelo, da so ga komunistični razbojniki v gozdu blizu Podlipoglava umorili.

Kaplan g. Anton Hočevar je bil šele tri leta duhovnik. Zaradi njegove vesele narave in rjagovega dobrega srca so ga imeli ljudje povsod radi. Njegova nasilna smrt je na vse prebivalstvo naredila najgloblji vtisk. Vendar komunisti niso dosegli svojega namena, če so mislili, da bodo z umorom mladega duhovnika pognali ljudi spet v strah pred seboj. Prav nasprotno, prebivalstvo je še bolj ogorčeno nanje.

Od Sv. Križa nad Litijo poročajo o groznem umoru 47letnega posestnika iz Brezovega Franca Jeršina, očeta 13 nepreskrbljenih otrok, poštenega moža, ki ni storil nikomur ničesar hudega. Zalogira se je dogodila takole: V nedeljo 25. oktobra je pridivila tolpa partizanov v hišo omenjenega posestnika in ga pozvala, naj jim pokaže pot na Primskovo, kamor so namenjeni. Ničesar hudega sluteč je Jeršin vstal, šel v spodnjih blazah pred hišo in navzočnim dejal, da jih bo povedel in jim pokazal pot njegov 17letni sin. Partizani pa so od njega zahtevali, da mora iti on sam. Ubožec pač ni slutil, da gre v smrt. Ze dalje sčaa so ga zasledovali in mu stregli po življenju. Ko je Jeršin odšel s partizani proti Primskovemu, se ni upal nihče izmed domačih pogledati za njim. Šele drugo jutro, ko so vstali, so našli otroci svojega očeta, žena pa svojega moža mrtvega nedaleč od hiše. Pokojnega Jeršina so dobesedno razmesarili. Pobili so ga na tla, mu razbili vso glavo, zlomili roke, odtrgali na desni roki prste in za zaključek svojega zverstva so mu poslali še krogo skozi prsa.

V Novi Sušici in Gornji Sušici so komunisti vzeli ljudstvu vso moko in fižol. Prav tako so 25. oktobra na Perovem pri Grosupljem zaplenili večje število goved. Pri tem so se znesli nad dvema osebama in ju odpeljali. Njihova žrtev je postal splošno priljubljen duhovnik Anton Kočevar, ki so ga odvedli. Glede na dozdajšnje primere jeze in neusmiljenja komunističnih strahovalcev proti duhovnikom obstoji velika bojazen, da ni moral ljubljene duhovni pastir dati svoje življenje.

Strahna smrt je doletela neznano žensko v Krki pri Kostanjevici. Ubožica je žrtev neusmiljene podivjanosti komunistov. Umorili so jo, čeprav je štela že okoli 55 do 60 let. Imela je zvezane roke, bila je prebodena in umorjena z ostrim orožjem.

Na Drenovem griču so 12. oktobra komunisti ubili Antona Rusa, 44letnega moža iz Loga. Zgodilo se je to med njegovo potjo na Vrhniko, kjer je pokojni hotel oddati mleko tamkajšnji serarni. Strahovalci so se znesli nad njim, ker je pogumno in moško izpovedal svojo protikomunistično mišljenje in je bil član protikomunističnega odbora na Brezovici.

Ker se ljudstvo kljub smrtnim grožnjam čedalje bolj upira zločinskim nameram skušajo partizani strahovati ljudstvo z umori žensk. Tako so zdaj znane podrobnosti o umoru Švajgerjeve Pepce s Stražnega vrha pri Črnomlju. Partizani so prišli ponoči v vinograd, kjer je delala s svojo sestro Danico. Odpeljali so jo s seboj in jo po dolgem mučenju in zasliševanju ustrelili. Njeno truplo so že našli. Odvedli so tudi njeno sestro Danico. To so partizanski krvoločki zaklali. Obe Švajgerjevi sta iz ubožne slovenske družine. Dobro vzgojeni se nista mogli strinjati s partizanskimi metodami in sta se upali neustrašno izpovedati svoje prepričanje, ki pa sta ga morali plačati z življenjem.

ŽENA V SUŽENJSTVU

NORAH LOFTS

12

»Sama ne vem,« je zamrmrala.

»Jaz pa vem;« jo je prekinil. »Obleko mi moraš preskrbeti... elegantno obleko, da me bodo smatrali za odličnega človeka. In konja potrebujem.«

»In kako naj pridem do tega?«

»Saj imaš denar... Bog ve, da sem te dobro plačeval. Menda mi ne misliš natvezti, da si vsega izdala?«

Ela se je trudoma prisilila, da ni pogledala proti slamnjači, kjer je imela skrito svoje premoženje le dva palca nad njegovo glavo.

»Zaslužila sem svoj denar,« je ugovarjala. »Krvavo sem ga zaslužila — pa ne za to, da bi ga zdaj spet izdala. Sicer pa ga nimam tu. Spravila sem ga pri prijatelju. A tega ni tu. Res... ničesar ne morem storiti za vas. Če bi bila hiša moja, tedaj bi bilo vse drugače, tako pa... Niti tega ne morem, da bi vam poiskala kakšno skrivališče sem pa lahko vsak trenutek kdo pride. Odit! morate... še danes... kakor hitro se zmračí.«

Odit!... odit! To je vse, kar imaš v glavi. Ali mi hočeš razložiti, kako naj odidem, če mi ti ne pomagaš? Sveti Bog, kakšne prijatelje imam! Najprej tista ušiva mrha, tista Kata, zdaj pa ti! Ali res ne razumeš, da mi moraš že zaradi sebe same pomagati, ker sicer prideva oba na viselce?«

Ela je globoko zavzdihnila. Bilo ji je docela jasno, da je vsaka njegova beseda točna. Prav tako pa ji je bilo tudi jasno, da bo zbudila sum, da skriva nekoga pri sebi, kakor hitro bo skušala priti do moške obleke in si izposoditi konja. Naj napravi, kar hoče, povsod preži nevarnost.

»Postlati moram,« je dejala nazadnje. »Wainwright pride večkrat gledat, ali imamo svoje sobe v redu. Skrijte se spet.«

Tomova glava je izginila.

»Videla bom, kaj lahko napravim,« je dejala sama zase, a vedela je, da so to le prazne besede.

DEVETO POGLAVJE

Ela je šla na delo. Roke so se ji mehnično pregibale. Skrbela je za vse, kar je bilo treba, tekala je sem in tja, misli pa so se ji neutrudno vračale k človeku v njeni sobi, ki jo je spravil v ta strašni položaj. Ob slehernem koraku, ki se ji je bližal, ob vsakem glasu, ki jo je poklical, se je prestrašena zdrznila, od trenutka do trenutka je čakala, kdaj bodo prišli na sled Tomu Druryju in odkrili njeno sodelovanje pri njegovih zločinih. Vse grozotne podrobnosti, ki jih je tu pa tam slišala o »kolesu«, tem groznem orodju, ki so nanj nategnili človeka, da mu je popokala slednja kost v telesu, grozotno pripovedovanje tistih, ki so bili kdaj videli usmrtenih na vislicah, — vse to se ji je obudilo v spominu. In tak bo zdaj njen konec, če se ne zgodi čudež, ki ji bo omogočil spraviti bandita iz sobe.

Malo pred kosilom se je znašla za nekaj minut sama v kuhinji. Z največjo naglico je odrezala velik kos kruha in mesa ter ga spustila v žep svojega predpasnika. Nato je odhitela na podstrešje.

Toma je prisilno brezdelje že spravljalo iz ravnotežja. Obsul je Elo z vprašanji, ki so izdajala njegov neprestano rastoči strah: Ali je kdo kaj govoril o njem? Ali ni bil morda tu gospod John, ki se je vedno hvalil, da bo kmalu dobil v pest razbojnika Druryja? So se morda prikazali orožniki? Ela ga je za zdaj sicer lahko potolažila, da se nobena njegova bojazen ni uresničila, hkratu pa si je morala priznati, da se lahko vse to vsak trenutek zgodi. Pritisk v njenih prsih je postajal neznošen.

Ela je znova stekla dol in pobrala po sobah svečnike, ki so jih bili prejšnjo noč potrebovali. V tega ali onega je morala vtakniti novo svečo in očistiti jih je morala voska, ki je bil nakapljal nanje. Zvečer so morali stati svečniki svetli in čisti na mizi ob stopnicah, kjer so jih jemali gostje, da jim ni bilo treba v temi tipati po stopnicah. Ela je začela strgati vosek, toda roke so ji omahnile. Čutila je, da ne more delati. Vsa nemirna je šla skozi hišo in se nazadnje spet znašla v kuhinji; tu si je vsaj lahko utvarjala, da ji toplota dobro stori in jo pomirja. Gospa Bridgesova jo je sočutno opazovala. Ni bilo mogoče prezreti Eline bledice, njeno vznemirjenost in drgetajoče ustnice.

»Saj imaš vročino,« je zamrmrala kuharica. »Nekaj ti bom dala... to jo bo pregnalo.« Vzela je cinkast lonec in nalila vanj vina, ki mu je dodala popra, cimeta in klinčkov, nato pa je razbelila klešče in jih razbeljevala v pijačo, da je začela vreti. »Tako, to ti bo pomagalo!« je dejala, nalila polno čašo in jo dala Eli, da jo je morala izpiti. Posledice so se kmalu pokazale. Njenim nalahno omamljenim možganom se je začel dozdevati položaj manj obupen. Pomislila je, da večina gostov zamenja svojo popotno obleko, ko pride v gostilno, in da je marsikateri gost dovolj brezskrben, da vpraša šele na dan odhoda po svojem popotnem plašču, ki ji ga je bil izročil, da ga temeljito okrtači. Ela je sklenila vzeti tak plašč. Brez dvoma se bo našlo tudi kakšno pokrivalo za glavo... Kar pa se tiče konja, je Sam vendar najboljši Hesterin prijatelj. Treba mu je dati le nekaj drobiža in ga pripraviti do tega, da denar zapije. Potem bo spal kot svizec in ne bo nič slišal, če se bo nocoj ponoči Tom splazil v hlev, da ukrade konja. Zgodaj zjutraj bo lahko že daleč proč, in jutri opoldne boš ona in Hester odšli iz gostilne. Vroče je želela storiti to že danes, ali zdelo se ji je urenjavno jemati denar iz slamnjače, dokler je Tom v sobi. Olajšano je zavzdihnila. Gospa Bridgesova, ki je to opazila, je z zadovoljstvom trdila, da je ostra pijača očitno spet enkrat pomagala.

»Dosti bolj se počutim,« je mrmrala Ela, vstala je in se odhajajoč iz kuhinje hvaležno nasmehnila gospe Bridgesovi. Bil je to čuden, zmeden nasmeh, ki ga gospa Bridgesova dolgo ni mogla pozabiti.

Ko je šla Ela proti mizi, na katero je bila postavila svečnike, je morala mimo stojala, na katerem so viseli plašč iz finega modrega sukna, visok klobuk s srebrno sponko, rokavice in bič z držajem iz biserne matice. Ko bi ostal lastnik vsega tega vsaj to noč v gostilni! V tej obleki bi se Tom v resnici videl kakor kak imeniten gospod. Ko je otipavala obleko, je zaslišala iz sosednje sobe jezen in užaljen glas Joba Wainwrighta. Ela se je naglo sklonila nad mizo, na kateri so stali svečniki in se lotila dela. Niti besedice iz pogovora v sobi ni preslišala.

»Prisežem lahko, da ga nisem nikdar niti videl,« se je drl Job. »Vaša milost mi lahko verjame. Čemu naj bi se bil lopov skril prav tu pri meni?«

»Tega sam ne vem,« je odvrnil ohol glas, ki ga Ela ni poznala. »Rečem vam le, da je nekaj gotovo: Falot je moral imeti pomagачa, ki ga je treba iskati tu pri »Zlatem runu«. Od njega je dobival vsa obvestila in logično je torej, da se je skril tu... ne glede na to, da so pet milj od tod našli konja popolnoma utrujenega, v katerem so ljudje, ki so imeli kdaj opraviti s Tomom Druryjem, spoznali njegovo kljuse.«

Ela je čutila, da ji je srce obstalo. Tam v sobi sta se dva človeka pogovarjala o Tomu, o Tomu in njej. Svečnik ji je zdrknil iz

rok. Nasloniti se je morala na mizo. Vse ji je zaplesalo pred očmi. Komaj je dihala. Ničesar ni videla, ničesar čutila, le stala je tam in poslušala.

»Petintrideset let že vodim gostilno,« je razburjen kričal Job Wainwright, »in še nikdar me ni nihče osumil, da bi imel kaj skupnega s kakšnim razbojnikom. Vaša milost lahko zasliši vso mojo služinčad... Če se izkaže, da se je kateri izmed mojih ljudi pečal s tem ničvrednim morilcem, pri Bogu, ne bo ga mnogo ostalo za rabljal!«

»Mir! Mir! V gostilni imajo tudi stene ušesa!« ga je miril drugi glas. »Pomagač nam ne bo ušel... Najprej hočem imeti glavnega krivca, in mislim, da ga bom našel na vaših tleh, Wainwright! Izmuzniti se nam ne more... povsod so razpostavljene straže.«

Mož z oholim glasom je bil gospod John Moreton, ki je vršil v grofiji službo sodnika. Zadnje besede so zvenele kot svarilo, naj se opusti sleherni poizkus, pomagati razbojniku odtod. Wainwright, ki je imel čisto vest, je jezno odrinil stol in zahteval, naj takoj začne preiskavo hiše in gospodarskih poslopij. Niti za trenutek ni dvomil o tem, da je oblastvo na napačni poti.

Vrata so se odprla. Gospod John in Wainwright, oba razburjena in zardela, sta šla mimo Ele. Nobeden ji ni privoščil pogleda. Sicer bi bila morala opaziti njeno potrlost.

»Začniva s kletjo,« je predlagal sodnik. Več Ela ni mogla razumeti. Koraki obeh mož so zamrli.

Ela je nepremično strmela za njima. Nenadoma pa je oživel. Njeni možgani so začeli znova delovati. Nekaj mora ukreniti. Stekla je h glavnim stopnicam in po njih navzgor. Zgoraj po hodniku. Po drugih stopnicah. Naposled podstrešje. Se en skok in bila je pri vratih svoje sobe. Odpahnila jih je. Lovila je sapo, skušala izpregovoriti, a ni mogla spraviti glasu iz sebe. Nazadnje je hrupavo zajecljala: »Tu so... hiša je obkoljena.«

Tomu Druryju se je izvil iz ust grgrajoč krik, splazil se je izpod postelje, planil po koncu in pohitel k vratom. Ela mu je zastavila pot. »Greste jim naravnost v objem, ga je posvarila. Tom se je obrnil in je bil z enim skokom pri oknu. Okno se je odpiralo le do polovice, premalo, da bi se lahko splazil skozenj. Stresel ga je Prhli les okenskega okvira se je odtrgal od zidu in je zaropotal na tla. Tom se je nagnil ven, zdrknil navzdol, a se je ujel za streho balkona v spodnjem nadstropju, prav na tistem mestu, kamor je bil prejšnjo noč priletel kamen, ki ga je bil vrzel navzgor. Po vseh štirih se je plazil dalje. Zdelo se je, da bi rad dosegel streho kuhinje, skočil je.

Ela, ki mu je sledila s pogledom, je že mislila, da ga vidi kako pada, a zgodilo se je nemogoče: dosegel je streho, obstal na njej, splezal za dimnik in izginil z očitnim namenom, da bi se snutil za steno na dvorišče. Nenadoma pa so se od tam zaslišali glasovi. Tom se je znova prikazal. Zdelo se je, da išče druge poti, a šo preden je bilo videti, kaj namerava, je padel strel. Tom je dvignil roke, obrnil se je v krog, izmužil ravnotežje in padel. Z dvorišča je zamolklo zadonel padec njegovega telesa.

Tisti trenutek je nekdo tekel po stopnicah na podstrešje. Bil je eden izmed Moretonovih ljudi, ki naj bi zastavil Tomu Druryju pot, toda v Elinih ušesih je zvenel topot težkih čevljev kakor plas trombe sodnega dne. Bila je prepričana, da so odkrili njeno krivdo in da prihaja orožnik no nio: z bliskovito naglico se je ozrla naokrog kakor od preganjalcev obdana divja zver. Nihier izhoda, nikjer rešitve. Iz prsi se ji je iztrgal krik, v katerem je bilo čutiti ves obup prežanjane živali. planila je naprej, skočila skozi zidno odprtino, kjer je bilo prej okno, se pognala naprej in strmoglavila v globino.

Sodnik je raztreseno segel po steklenici, natočil čašo in jo dvignil proti luči. Vino je bilo dobro in čisto, prav tako čisto kakor razlog, zaradi katerega mu je bilo ponudeno.

(Dalje)

DOMAČE NOVICE

* **Ducejeve nagrade za dvojčke.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Francu in Jožefi Oven iz Ljubljane, nadalje zakoncem Jakobu in Mariji Arnič v občini Gradac ter zakoncem Alojziju in Tereziji Stangelj v občini Smihel-Stopiče ob priliki rojstva dvojčkov po 600 lir nagrade.

* **Osnova fašistične zakonodaje.** Zveza borbenih fašistov v Ljubljani je izdala v posebni knjižici tri osnovne zakone, ki obeležujejo sodobno javno življenje Italije: Statut Narodne Fašistične Stranke, Listina o delu in Listina o šoli. Vsi trije zakoni so izšli v italijanski in ob enem v ustrežajočem slovenskem prevodu. Tako je tudi našemu človeku dana možnost, da se poglubi v fašistično zakonodajo.

* **Brezplačni obedi v otroških zavetiščih.** Visoki komisar je odredil, da se je pričelo 16. t. m. brezplačno razdeljevanje obedov v vseh otroških zavetiščih Ljubljane in pokrajinskih središč, kjer ta način podpiranja doslej še ni bil izveden. Tega novega ukrepa Vlade v korist potrebnim otrokom ljudstva je deležnih v Ljubljanski pokrajini nad 400 otrok.

* **Zbirka obleke za siromašne.** Visoki komisar Ljubljanske pokrajine je odredil, da prevzamejo občinski podporni skladi zbirko obleke, ki se bo razdelila brezplačno siromašnim in potrebnim prebivalcem na ozemlju pokrajine ali internirancem v vojaških taboriščih. Prebivalstvo se vabi, da prispeva k temu delu človečanske vzajemnosti. Pridružujemo se pozivu Visokega komisarja in toplo priporočamo prebivalstvu, naj po svojih močeh prispeva k zbirki, namenjeni za lajšanje bede našim rojakom.

* **Nov hrvatski konzul v Ljubljani.** Visoki komisar v Ljubljani je 13. t. m. sprejel v vladni palači dr. Antona Zvonimirja Ivaniča, bivšega konzula Nezavisne Države Hrvatske v Ljubljani, ki je bil nedavno poklican za višjega svetnika ter poverjen za važnimi posli pri ministristvu za zunanje zadeve v Zagrebu, kamer je zdaj premeščen. Ob enem z dr. Ivaničem je Visoki komisar sprejel novega hrvatskega konzula v Ljubljani prof. Salha Baljica.

* **60letnica rojstva dr. Gregorja Zerjava.** Pretekli četrtek 12. t. m. je minilo 60 let, kar se je v Ložu na Notranjskem rodil naš nepozabni dr. Gregor Zerjav, ki je bil poleg »Jutra« tudi ustanovitelj »Domovine«. Le kratka življenjska pot mu je bila usojena. Umrli je 27. junija 1929 kmalu potem, ko je izgubil svojo blago družico gospo Mileno, rojeno Lavrenčičevo. Neizprosna bolezen je tako zgodaj ugonobila to dragoceno, uspehov, izkušenj, trpljenja in dela polno življenje. Časten spomin dr. Gregorju Zerjavu!

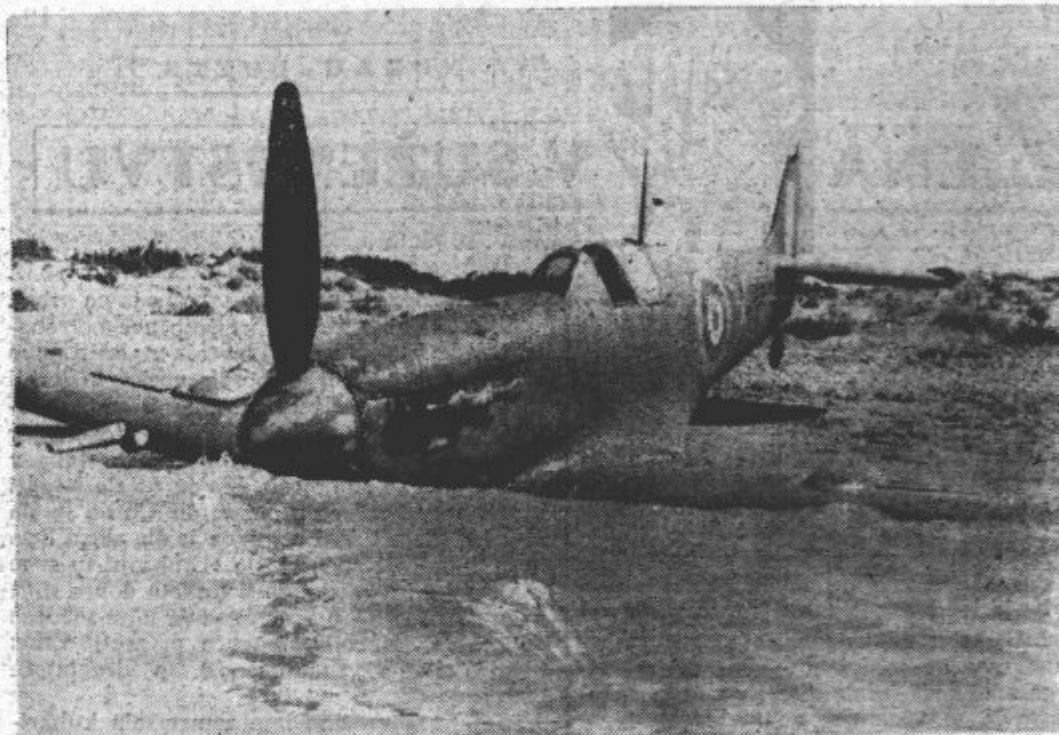
* **Iz uredništva.** Zaradi nenadne smrti glavnega urednika »Domovine« gosp. Filipa Omiladiča je to število uredil pokojnikov tovariš in sodelavec Davorin Ravljen, urednik »Jutra«.

* **15 porodov v 25. uri.** Kakor znano, smo v noči od 1. na 2. novembra prešli iz poletnega v normalni zimski čas. Pomaknili smo kazalce za eno uro nazaj. Ta ura je bolj važna kakor bi kdo mislil. O tem priča zlasti naslednji primer: V Rimu so v noči od 1. na 2. november zabeležili med 2. in 3. uro jutraj nič manj kakor 15 porodov. Tako si je torej četrtina vseh ta dan v Rimu rojenih izbrala takorekoč odvisno uro za ystop v življenje. V celoti je bilo ta dan in to noč v Rimu 64 porodov, umrlo pa je v istem času 27 ljudi. Rojstvo onih, ki so se rodili v uri časovnega premika, je v krstni knjigi posebej zabeleženo.

* **Letošteje Vodnikove knjige izidejo za Miklavža.** Člani prejmejo za 16 lir članarine in za 1 ali 2 liri odpravnine Vodnikovo pratio za leto 1943 in povest Janka Kača »Na novinah«. Ker se tiskajo letos knjige le v manjši nakladi, prosi Vodnikova družba vse člane, naj pohite s prijavitmi, da ne bodo ostali brez knjig. Naslov Vodnikove družbe je: Puccinijeva ulica 5 v Ljubljani.

* **Pozor pred tatovi živalskih nakaznic!** Ponovno moramo prebivalstvo opozoriti, naj ne izroča živalskih ali oblačilnih izkaznic prav nikomu, čeprav bi še tako uradno nastopal in se izkazal celo z uradno legitimacijo. Vsakega predrzneža, ki bi prišel k vam po živalske ali oblačilne nakaznice, prijavite varnostnim organom!

* **Ce bo mraz tako napredoval, bo rast gob čisto ponehala.** Pretekli teden je ponekdo v naši pokrajini že padla slana in se je ogačje zelo ohladilo. Rast gob sicer še ni čisto ponehala, vendar pa ob naraščajočem mrazu ne more dolgo trajati. V zadnjih dneh so nabiralec dobili še globanje, sivke, štorovke, sirovke in posamezne cigane, ki so letos prišli precej v veljavo tudi pri novih gobarjih. Žal le, da jih nekateri zamenjujejo s strupeno usločenko. Zanesljiva znaka ciganov sta mokasto orosen klobuk in kožnat obroček na koccu, ki ju usločenka nima.

Angleško letalo, sestreljeno pri napadu na Južno Italijo

Letos je spričo takega časa poznavanje gob med slovenskim ljudstvom zelo napredovalo, kar je važno, saj je v naših krajih izredno mnogo najrazličnejših užitnih gob.

* **Podaljšanje odmere zgradarine za leto 1943.** Ker se dohodek od zgradb v tekočem letu ni bistveno spremenil, se torej za leto 1943, lahko odmeri davek, kakor je bil odmerjen za leto 1942. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na zakon bivše kraljevine Jugoslavije o neposrednih davkih izdal naslednjo naredbo, ki je bila objavljena v »Službenem listu« 7. t. m. Davek od zgradb (zgradarina), kakor je veljavno odmerjen za leto 1942., se v enaki izmeri podaljšuje za davčno leto 1943. Za iste zgradbe, katerih letni dohodek se je po stanju na dan 1. decembra 1942-XXI iz kateregakoli vzroka znižal ali zvišal za najmanj 25 odstotkov nasproti zadnji veljavni odmeri, se davek odmeri znova. Zadevne prošnje in prijave se morajo vložiti od 1. do 30. decembra 1942-XXI.

* **Strog pasji zapor v Gaberju pri Brusnicah.** Pred dnevi je v Gaberju pes ugriznil svojega

gospodarja. Gospodar je psa takoj pokončal in ga doma zakopal, vendar primera ni prijavil oblastvom. Kmalu zatem je ta posestnik umrl za posledicami stekline. Zaradi tega je odredilo novomeško okrajno glavarstvo do preklica strogo pasjo zapor za občine Belo cerkev, Brusnice, Crmošnjice, Mirno peč, Novo mesto, Orehovico, Prečno, Smihel-Stopiče, št. Peter in Toplice. Vsi psi, ki v teh občinah ne bodo zavarovani po predpisih, se bodo pokončali, njih lastniki pa bodo kaznovani.

* **Rešitev ugank iz številke 46.** Križanka: vodoravno: 1. Murn Josip, 9. Ante, 10. Vile, 11. Alžir, 12. Inka, 14. Peru, 16. roj, 18. ter, 19. rok, 21. Madžarska; navpično: 1. Majar, 2. un, 3. Rianj, 4. Nell, 5. pivo, 6. Siret, 7. il, 8. Perun, 13. kopa, 15. resk, 17. boa, 19. rž, 20. kr. — Stopnice: demon, odeja, kadet, smrdel. — Carobni kvadrat: Kropa, ropot, opora, porok, ataka. — Dopolnjevanje: Cabar, staja, Eliza, logar, tarok. — Nadaljnje uganke bomo objavili v prihodnji številki.

Nekaj zgodbic

o živalskih pijancih

Pijanci so tudi med živalmi, kakor smo nedavno že pisali. V naslednjih vrstah bomo navedli še nekaj primerov živalskih pijancev.

Skupina visokošolcev se je navadno sestajala v sloviti pivnici v Heidelbergu. Eden izmed njih je zmerom privedel s seboj psico, ki ji je bilo ime Vanda. Ta Vanda je bila strastna pijanka, saj je posekala v pivski kreposti celo svojega gospodarja. Brž ko je pritekla v pivnico, je v neutoni želi planila proti posodam, ki so stale pod sodi piva in v katere je kapljala mamilna pljaka, kadar so natakariji napolnili vrče. Ves večer se psica ni ganila s tega mesta.

Na otoku Zanzibaru pripravljajo domačini palmovo vino. Kadar kok vre, ga imajo v čebrnih pred kočami. Tedaj se čisto dogaja, da sladka pljaka privlači iz bližnjih pragozdov na stotine opic, ki strastno planejo na opojnino in jo z vidno slastjo sikajo. Dogaja se, da se je tako nalezejo, da ne najdejo več domov. Če se jim pa le posreči srečno prikolovratiti nazaj v temne gozdove in se spraviti na drevesa, jim čisto mine čut za ravnovesje, da potem pocepajo na zemljo.

Tudi pri konjih najdeš včasih čisto izredno nagnjenje do alkoholnih pijač. Pri nemški konjenici je bil vojak, ki je imel navado, da je svojemu konju vsako jutro postregel s koščkom kruha, namočenim v žganju. V konjskem srcu se je po teh dobrotah vnela globoka ljubezen do gospodarja. Ko so vojaka pozneje premestili k neki drugi edinici, se njegov konj celih štiri dni ni hotel dotakniti nobene krme. Zacelel je kar gladovno stavko, tako hudo je bil užaljen, ker so mu vzeli gospodarja.

Prijatelji opojnih pijač so tudi sloni. Ti imajo posebno nagnjenje do riževga žganja, ne zaničujejo pa tudi drugih nadomestkov, samo da malo požgače po rilcu. V berlinskem živalskem vrtu je bil paznik, ki je slonu vsako jutro postregel s steklenico piva. Nekega dne pa je steklenko napolnil z vodo, a slona ni mogel ukaniti. Žival se je zaradi tega tako razhudila, da je pazniku z rilcem zadala besen udarec. Mož si je komaj rešil življenje.

Na Bavarskem je planinska koč, kjer so imeli udomačenega krokarja. Ptič je imel navado, da je letal od mize do mize in kljun slastno pomakal v vse vrče, ki jih je videl na mizi. Gostje so se z njim imenitno zabavali in mu radi postregli. Krokar se ga je seveda tudi nalezal. Potem je začel skakati po mizah in plesati, kakor bi se mu v glavi vrtelo. Popivanje ga je včasih tako zdelalo, da so ga morali zvečer položiti v kletko, kjer je krokar svoje krokanje do poznega jutra počeno prespal.

Koliko pa je še manjših živalic, ki jih mami pljaka! Celo mušice mika vinski duh, da letajo okrog njega toliko časa, dokler ne pocepajo vanj.

Žival, ki se brani s strahotnim smradom

Vsaki živali je dala narava v zaščito kakšno orožje. Najčudovitejše orožje ima neka jazbecu sorodna žival, ki bi jo po naše imenovali smrduh. Ta žival se brani s strašnim smradom. Smrduhi žive največ v Ameriki, nekatere vrste pa tudi v Indiji in na Sumatri. Smrduh seže po svojem izredno učinkovitem sredstvu samo v nevarnosti, nikoli pa z njim ne napada svojega nasprotnika, temveč ga pusti mirno v bližino šele, ko pride nasprotnik blizu njega, začne brizgati vanj iz posebnih žlez tekočino, ki ostudno smrdi.

Raziskovalci, ki so prišli v pragozdu v stik s temi živalmi, pripovedujejo, da je njihov smrad tako neznosen, da se človek ob njem celo onezavešči. Več mesecev ni mogoče spraviti tega smrada iz obleke. Če pride smrdljiva tekočina v stik z obrazom ali rokami, nikako umivanje nič ne pomaga. Samo če drgemo kožo najmanj dobro uro s prstjo, začne smrad počasi pojmajati.

Prebivalstvo krajev, kjer žive smrduhi, v strahu zaklepa vrata pred ljudmi, ki so jih smrduhi obrizgali s svojo tekočino. Čudno je pa, da smrduhi v ujetništvu svojih žlez nikoli ne izpraznijo. Najbrž tiči vzrok v tem, ker pazniki strogo pazijo na to, da živali ne dražijo. V ujetništvu postanejo smrduhi zelo krotki in se kmalu sprijaznijo s svojimi pazniki.

Kako preskrbimo živali čez zimo

KOKOŠI

Splošno velja med perutninarji pravilo, da se ne splača rediti še nadalje jareč, ki ne preneha do konca decembra in je zato najbolje, da jih zakoljemo. Pripominjam pa, da letos to pravilo ne drži, ker so prav redke, ki so že prenesle.

Stare kokoši, ki se še niso docela preperile, smeji na toplem in suhem ter jim daj nekoliko več koruze ko navadno. Krmi dodaj tudi kostnega zdroba ali pa zdrobljenih svežih kosti ter sončnega semena ali konoplje. Plemenskih kokoši ne krmi preveč z beljakovinsko hrano, ker jih s tem siliš k nesenju, kar pa nikakor ni prav, ker si od plemenk želimo jaje predvsem spomlad. ko nasajamo kokliam.

Dokler je vreme še kolikaj ugodno in suho, naj bodo kokoši čim več na prostem. V dežju in snegu linej kokoši zaprite. Nastil večkrat izmenjaj! Zrezana slama srka vlago, je treba jo je večkrat izmenjati. Še boljše od slame je šota. Kdor ima na razpolago šotni drobiž, naj tega potrosi. Šota, pomešana z rezanico, nam daje najboljši nastil za kokoši.

Ker ne dobimo perutnine na prostem rudninskih snovi, ji pripravimo v posebni posodi zdrobljeno oglje, oster pesek, zdrobljene jajčne lupine. To zmes naj imajo živali vedno na razpolago. Ako ne dobe nesnice zadosti teh snovi, neso mehko-lupinasta jajca, ki jih potem v gnezlu pohodijo, zmaste in požro. Nekateri kokošarji pomešajo te snovi med mehko krmo, kar pa posebno ne priporočam, ker jih vsaka žival instinktivno le toliko uporabi, kolikor jih potrebuje.

Mnog kokošarji zapirajo pozimi kokoši v goveje hleve, češ da je v kurnici premrzlo. V hlevu nikar ne imejte perutnine, ker je zrak v njem silno vlažen in tudi pretopel, kar vse perutnini veče škodi kot koristi. Tudi ne priporočam, imeti vodno perutnino skupaj s kokošmi. Blato gosti in raje je namreč zelo vodeno, zaradi česar je potem zrak v kurnici prenaseljen z vlagjo.

Na glavo in dan računamo pozimi zamešane krme: okrog 60 g kuhinjskih odpadkov, 20 g žitnega zdroba ali otrobov ter 15 g beljakovin v tej ali oni obliki. Žitnega zrnja damo posamezni živali do 40 g in sicer zvečer, preden gredo kološi spat. Kadar zmrzuje, moramo zamešano hrano v obliki drobljivih žgancev nekoliko pogreti, ostanke hrane pa odstraniti, brž ko se živali nasitijo.

GOSI IN RACE

Gosi in race, ki smo jih določili za plemo, spuščajmo, če je le mogoče, na prosto in k vodi.

Preobilo jih ne smemo krmiti, da se nam ne opitajo. Opitane živali so namreč slabe plemenke. Čim več jih krmimo z zelenjavo (zeljem, ohrovom, zmečkanim korenjem), ki ohranja živali zdrave. Če hočemo, da nam bodo race nesnice pridno nesle, jih moramo dobro krmiti. Ker se race zelo težko privadijo nesti v gnezdu, je treba jajca zjutraj v nastilu poiskati, da jih čez dan ne pohodijo. Živali za zakol imej zaprte v tesnih kletkah. Preden jih zakolješ, jih spusti k vodi, da si osnažijo perje! 24 ur pred zakolom jim ne daj nobene hrane! Perje skrbno sortiraj in obesi v vrečici na zračnem prostoru!

Ker vodni perutnini mraz ne škodi, jih lahko ob vsakem vremenu spuščas na prosto. Ponoči pa mora imeti tudi vodna perutnina suho ležišče v prostoru, kjer ni prepaha. Najprimernejši nastil za vodno perutnino je šota, ki vsklavlja vlagjo. Na šoto potresi še slamo, ki jo večkrat izmenjaj! — Plemenke krmi le bolj zmerno!

GOLOBI

V decembru in januarju mučita golobe mraz in tema. Letajo okoli le v sončnih dneh in ko so lačni ter si iščejo hrane. Največ in najrajši pa žde na svojih počivališčih v golobnjaku. V opoldanskih urah jih napodimo, da se spreletijo in jih nakrmimo, ko se vrnejo v golobnjak. Istočasno s krmiljenjem izmenjamo vodo s svežo in mlačno, ki jo pustimo v golobnjaku do mraka. V mraku napajalnik odnesemo, izpraznimo in pomijemo, da je čist in pripravljen za prihodnji dan. Golobi so proti mrazu zelo odporni. V prav mrzlem času pa jih moramo zavarovati pred mrazom v golobnjaku zlasti ponoči, ko mirujejo. Okna zastremo s slamnatimi zavesami, ki so najboljše. Ako pa teh nimamo, lahko zagrnemo okna z vrečami ali s poljubnim blagom. Zastore zjutraj odstranimo.

DOMAČI KUNCI

Kadar zmrzuje, daj kuncem le toliko mehke krme, kolikor jo požro naenkrat. Ker je zmrzla hrana strup za živalce, nikakor ne sme ostati v krmilnih posodah. Pozimi bodimo zlasti pri krmiljenju s peso in korenjem. Vedno pa morajo imeti živalce v jastih suho in zdravo seno. Ker je prehrana kunccev pozimi draga, odstrani čimprej vse mlade in stare živali, ki jih ne nameravaš obdržati za plemo. Izpraznjene hlevčke temeljito počisti in prebeli z apnom. Zlaj si še lahko nabaviš čistokrvne plemenske živali po zmernih cenah. Začetniki naj kupijo živali le od znanih, poštenih in resnih gojiteljev. Nihče naj ne kupuje »mačke v žaklju«, ampak le prvo-

vrstne plemenke, ker le s takimi živalmi bo imel pozneje veselje in dobiček. Res je treba zanje seči globoko v žep in odšteti nekaj denarcev več, kar pa ne sme nikogar motiti. Ne zavrzite nobene kožice! Prav vsako razpnite na desko ali posušite na napenjalniku.

Kunci so neobčutljivi za suh mraz in uspevajo še najbolj v končnicah na prostem. Seveda moramo živalcem na prostem hlevček dobro nastlati. Ako sneži ali dežuje z vetrom, zavarujte kunčnico s kako plahto ali vrečo. Kunčnice s tankimi lesenimi stenami zavarujemo v hudem mrazu s slamnjačami.

Plemenk nikakor ne krmite preobilo, da se ne opitajo. Opitane samice se zlahka ne oplode in ostanejo javeve.

Ako hočemo imeti res dobro plemensko družino, ne smemo vsako leto menjavati samca niti samice. Boje je obdržati dobre samice več let za plemo, zlasti še, če nam mladiče dobro odgajajo in dobre pasemske lastnosti podedujejo. Ker kunjereci dobro vemo, da prvesnice večkrat odpovedo, si navadno obdržimo dobre plemenske samice po 5—6 let. Šele ko imamo prvovrsten zarol, odstranimo stare živali.

KOZE

Ker je zdaj nemogoče s kozo na prosto, skrbti, da bodo imele živali toplo nastlano ležišče. Kozja je namreč zelo občutljiva za vlagjo. Vsako prilagoditost izkoristi, da jo ob sončnem vremenu spusti vsaj za kratek čas po dvorišču, da se razgiblje in naskače. Za kozo je pozimi najboljša krma komaj dovolj dobra. Zlasti v času brejosti, ko se v materinem telesu razvija novo življenje in se tudi v gospodinjstvu nujno potrebuje kozje mleko, ne smemo varčevati s hrano. Skrbti, da bo kosa zjutraj nakrmljena pred 7. uro, a zvečer ne pred 6. Zdaj nikakor ne zadostuje samo dvakratno krmjenje na dan, marveč moraš kozo krmiti tudi opoldne. Mnogi namreč trdijo, da kosa pozimi, ko so dnevi kratki, ne potrebuje toliko hrane. Potem se res ne smemo čuditi, da nam žival ne daje tega, kar od nje pričakujemo. Le dobro krmljena in skrbno negovana kosa bo dajala tudi pozimi obilo mleka.

Klor krmi kozo s peso, naj nikar ne pozabi, dodajati hrani klajnega apna. Močna krmila le malo ovlaži in daj kosi! Ne pozabi na parklje! Vsak 6. teden jih primerno obreži. Žival vsak dan temeljito skrtaj s ščetko in čohalnikom! Skrbti, da bo v hlevu dovolj svetlobe in čistega zraka! V hlevu naj ne bo pozimi pod + 8° C toplote.

Obnavljajte naročnino!

KAKO SEM POSTAL

VELIK GOSPOD

Vsak dan srečam v vozu električne cestne železnice žalostnega gospoda, ki nosi pozimi debelo palico, poleti pa vodi s seboj majhno šibko plavalasko. Pretelko zimo me je dvanaajstkrat prosil za ogenj, jaz njega šestkrat. Od takrat datira najino znanje. Sicer mi ni znano njegovo ime in poklic, njemu pa ne moje ime in moj poklic.

Pozdravlja me vsak dan in jaz mu odzdravljam. On sname klobuk z glave, a jaz svoje pokrivalo samo nekoliko prezračim, ker imam krasno plešo. Včasih glasno pozdravi, jaz pa samo malo zagodrnjam. Na ta način je nastalo neko razmerje med nama, kakor za pr. med ministrom in kakšnim načelnikom v ministrstvu. Seveda načelnik je on.

Ljudje, ki jih često srečujem v električnem vozu, me začno gledati na to spoštovanje, katero mi izkazuje žalostni gospod, smatrat za veliko osebnost. Sprevedniki me titulirajo z milostljivim gospodom, odpirajo mi lastnoročno vrata, pomagajo mi pri slabem vremenu, če so polzka tla, vstopati in izstopati.

Vsekakor je nastala zame iz tega le občutna škoda, čeprav sem na ta način prišel na vsej progi v dober glas. Nenadno se dogodilo, da me razen žalostnega gospoda začne še en neznaneц pozdravljati. Teden pozneje se je število povlašalo na štiri in po drugih dveh tednih je bil že ducat teh neznancev. Začel sem jih opazovati: ti ljudje pozdravljajo drug drugega, ne da bi se poznali. Ustrašil sem se, ker sem opazil, da sem

postal glavni neke tajne zveze, ki ima svoj lokal v vozu cestne železnice na progi med kavarno »Evropa« in Šentjakebskim trgom.

Ko se je zima poslovila, je postavil žalostni neznaneц palico v kot in vzel za nadomestilo spet malo plavalasko. Kadar se srečamo, mi mala poljubi roko, jaz jo pogladim po laseh. Nekeč ji dam v svilen papir zaviti sladkorček. Moji neznanci se nasmehnejo, jaz prav tako, samo mala ne. V svilen papir zaviti sladkor jo je menda vznejevoljil.

Zmerom več oseb zahteva od mene ogenj. Začenem se strajovati, da tudi samo navadne cigarete. Začenem kaditi boljše. Razen tega sem si kupil lep površnik in krasne sive rokavice. Kot predsednik moram biti vendar lepo obločen. Moje veličastvo se je bliskovito povečalo. Ljudje se komaj upajo poleg mene sedeti, če so vsi prostori zasedeni, takoj nekdo vstane, da mi ponudi prostor. Kontrolorji se komaj upajo od mene zahtevati vozni listek. Bil sem neomejen gospodar te proge. Dostikrat sem stal pred ogledalom in premišljeval, kaj bi moralo biti vzrok vsemu temu. Ne znam si to raztolmačiti. Ali naj bi bila temu povod ponižna skromnost žalostnega gospoda? Nemogoče. Ali je to mogoče način, s katerim postajajo veliki možje res veliki? Doma med štirimi stenami daleč od električnega voza teh nepoznanecv si moram pripoznati, da nisem niti za piko bolj prebrisan kakor sem bil prej. Ker sem bil tako rekoč že nekaka eksponirana veličina, mi je bila ukradena nekega dne v električnem vozu ura, a tri dni pozneje tudi roka-

vico. Ker so bile oči vseh v me obrnjene, so me gotovo smatrali tatovi za verižnika. Tedaj pa je dozorel v moji glavi sklep: Zadnji čas je, da napravim svojemu gospodstvu konec. Naj se le razprši moj ugled, samo da mi ne bodo ukradli še denarice. Začel sem s tem, da sem zahteval od sprevodnika meni pripadajočih 40 centezimov od ene lire nazaj.

»Tukaj!« reče zaničljivo in mi vrže drobiž v odprto roko. Ta me je že začel manj spoštovati. Pušal sem tudi krasni površnik doma. Nato sem prešel spet k slabim cigaretam in širil tako neprijeten vonj po notranjosti voza, da je vsak moj podanik kiel. Še ni zadosti hitro kopel moj ugled. Še vedno so me od vseh strani vdano pozdravljali. Zato sem začel zelo ponižno odzdravljati in sem pri vsakem odzdravu klobuk minuto dolgo držal v zrak.

Po nekaj tednih sta že bila dva, ki sta pričakovala, da ju bom jaz prvi pozdravil. Večina me je pa še vedno smatrala za glavarja. Moral sem poseči po močnejših sredstvih. S sprevodnik sem se glasno prekekal. Nalašč sem izpustil že davno zapadli zastavni listek in privlekel z robcem kup starih srečk iz žepa.

Tako sem jih čez dalje časa nastel že šest, katere sem jaz prvi pozdravil, in sicer naravnost hlapčevsko ponižno. Z velikim veseljem sem opazil, da prestol že izgubljam. Najdalje se me je držal žalostni neznaneц, vendar se mi je nekega dne posrečilo, otresti se ga. V času mojega padanja je on počasi rasel v oči vseh za glavarja zveze.

Bil sem že tako nizko, da se je že vsakdo upal v električnem vozu sedeti poleg mene. Nihče mi več ne ponudi prostora, živa duša se ne briga več zame. Moj žalostni neznaneц s palico kraljuje v vozu. Nihče se ne upa zraven njega sedeti, sprevodnik ga nagovarja z milostljivim gospodom in nekega dne vstopi on v krasnem površniku in z novimi rokavicami. Vsi ga ponižno pozdravimo.

Od tega časa se več ne čudim, da je na svetu toliko velikih mož, izmed katerih pa gotovo 95 odstotkov ne ve povedati, zakaj je velik.

Po Siplusu.

GOSPODARSTVO

Pripravite zemljo za pomlad!

Sicer naš, anevniki dan na dan poučujejo prebivalstvo, kako je treba obdelati zemljo in gojiti razno povrtnino, da bi si z bogatim pridelkom čim bolj pomagali pri prehrani, vendar je mestno prebivalstvo težko prepričati, da brez dobro pripravljene in pognojene zemlje ter brez skrbne nege in postrežbe niti rastlina ne more rasti, se krepko razvijati in roditi bogatega sadu. Zato moramo meščana neprestano opominjati, kaj mu je treba storiti, da bo tudi začetniku brez dolgoletnih izkušenj vrt dobro obroditel.

Da vsaka šola nekaj velja, je v današnjih časih samo izgovor površnih ljudi, ki se z njim izgovarjajo, da bi se opravičili zaradi neuspehov pri obdelovanju svojih vrtov. Ni namreč samo dosti, da obdelamo slednjo krpo zemlje, temveč moramo to zemljo tako obdelati, da bomo dosti zdrave povrtnine pridelali na njej. Neuspehi na vrtovih samo plaše lastnika in sosedu, da zaradi izgubljenega truda in stroškov nimajo več veselja do obdelovanja. Zato pa površni vojni vrtnarji prizadevanjem za samopomoč pri preskrbi prebivalstva več škodujejo kot koristijo.

Mestna občina ljubljanska je na vse načine podpirala prizadevanja, da bi bila v Ljubljani sleherni gruda pravilno obdelana. Predvsem je razdelila vse svoje parcele, kar jih sama ni res zgljedno obdelala, manj premožnim slojem za obdelovanje. Nekatere take njivice so bile res vzorno oskrbovane ter so zato najemniki na njih imeli tudi vse leto lep pridelek. Vrtiči so bili vedno okopani in opleti, predvsem pa je bila povrtnina tako postrežena, da jo je bilo

veselje pogledati. Drugi najemniki so pa spet mislili, da je dosti, če zemljo samo pretrgajo, jo potresejo s semenom ali nasujejo vanjo krompirjevih krljev ter jo spet pograbijo, pa bodo vse leto imeli dosti jesti. Za obdelovanje se tudi pozneje niso brigali, da je plevel še tisto zadušil, kar je odgnalo, da niso pridelali nič. Takim vrtnarjem mestna občina seveda več ne more zaupati zemljišč, ker bi podpiranje takih malomarnih ljudi pomenilo samo potrat in škodo.

Predvsem je pa treba zemljo pognojiti, da imajo rastline dosti hrane. Ker je pa z gnojem in gnojili težava, je treba zemljo tembolj skrbno obdelati in že jeseni prekopati ali preorati, da se čez zimo napije zraka in dobi za rast potrebnih snovi. Ko smo letošnje pridelke popolnoma pospravili, moramo zemljo tudi natanko očediti, da se nam na gredah preveč ne razpase plevel, nato pa zemljo na vsak način takoj prekopljemo ali preorjemo ter jo tako v grudah pustimo čez zimo, ko jo, vsaj kolikor je mogoče, pognojimo in čim najbolj zrahljamo.

Mestni kmetijski referat opozarja vse prebivalstvo, naj z vrtičev in njivic takoj pospravi vse ostanke ter zemljo takoj prekoplje ali preorje. Posebno pa opominja najemnike mestnih zemljišč, da morajo dodeljeno jim zemljo zanesljivo tako pripraviti za zimski počitek in napraviti praho, ker jim bo drugače mestni gospodarski urad moral zemljišče vzeti in oddati pridnejšim in vestnejšim najemnikom.

Še besedo o zimskem krompirju

Skozi vse leto je krompir skoro najvažnejše naše hranivo. Pozimi pa je njegova vrednost še večja, saj nam nadomešča skoraj vse sočivje. Zato je treba zimski krompir posebno gojiti, saj mora vršiti svojo nalogo tja do pomladi preko dolgih zimskih mesecev. Za gospodinjjo je skrajno neprijetno, ako pride na mizo manj okusen krompir, ne glede na izgubo, katero povzroči vsako zametovanje živila. Zato naj služi nekaj opominov o shranjevanju in uporabi zimskega krompirja.

Pred oktobrom ne zbirajte krompirja za zimo! Septembrska žetev je prepozna, ker sad še ni popolnoma dozorel in se umiril, kar je zelo važno. Samo do kraja dozorel krompir se drži do avgusta naslednjega leta. Pobrani krompir stresemo v prazen, zračen prostor in ga pustimo toliko časa ležati, da se popolnoma izsuši, kar traja osem dni. Potem ga znova preberemo in izločimo vse, kar izgleda bolno. Med ležanjem se pokaže nekaj mest, ki jih ob nabiranju sprva nismo opazili. Vsak poškodovani krompir uporabimo za prašičjo krmo ali pa tudi za krompirjevo moko. Ako hočemo moko, izrežemo bolna mesta in krompir dobro izmijemo. Nato ga z lupino vred nastrgamo, izžemimo v krpi z redko mrežo in izmijamo tako pridobljeno gmoto toliko časa, da je popolnoma bela. Nato jo posušimo in potlej je že za rabo. Ostanke izžmetega krompirja so uporabni za krmo. Izbrani dobri krompir shranimo v kleti, a pazimo, da je klet zelo suha.

zračna in hladna. Okna odpirajmo često in le pri slani jih zadela smo s slamo.

Najbolje se drži krompir na tleh, pokritih s slamo. Ob slani tudi krompir naložite s slamo, da ne pozebe. Kdor doma nima dovolj prostora na razpolago, naj se poslužijo zaboja. Najboljša je nekakšna kletka z latvicami in predali, iz katerih lahko izrešete krompir po potrebi. Tako porabite najprej krompir z dna, kjer je najbolj obtežen ter zato najmanj prezračen in izpostavljen gnitju. Ostali krompir pa je dovolj zračen in se s potresanjem pregiba.

Tudi na vrtu lahko shranite krompir, če ga v jeseni hočete porabiti. V ta namen izkopljemo na vrtu četverkotno jamo, nekako 20 cm globoko in poldrug meter široko. Steno naložite prav trdno s slamo, da ne pride krompir v dotik z zemljo. Nato ga naložite v jamo, deloma tudi nad njo, a ne više od enega metra, pokrijete do 20 cm debelo s slamo in naložite nanjo kakih 12 cm zemlje, katero krepko potolčete. Zaloga nad zemljo mora biti postavljena v obliki strehe, da ob dežju ne curkja voda vanjo, temveč se od nje oteka. Prav tako morate tudi slamo tako naložiti, da stojijo bilke postrani, tvorijo streho. Sem ter tja pa izpulite malo slame, da bo imel zrak dostop h krompirju, kajti brez zraka se ne bo držal. Če se boste točno ravnali po navodilih in prav skrbno postopali pri shranjevanju krompirja, se ne bo bati gnlobe.

to narejene železne kavlje, s katerimi primemo vejo, obloženo s težkim snegom, in jo stresemo, da tako sneg pade z nje. Dobro je, če imamo dva taka drogova, in sicer enega večkega za visokodebelna drevja in drugega manjšega za majhna drevja, saj je pogosto treba strgati sneg z vej, četudi ni listja na vejah, odnosno je treba sneg spravi z vejevja tudi takrat, kadar opora brani, da bi se vejevje, polomilo.

Drobne vesti

Voluharja zatiramo najuspešnejše jeseni, ko se vrača s polj in travnikov v sadovnjake. Nastavljamo mu pastil in zastrupeno vado. Izkušen sadjar nam je sporočil, da se je več let boril s to golaznijo, da pa je dosegel najlepše uspehe s karbidom. Polskal in odprl je vse rove in porinil v vsako odprtino za oreh debel kosček karbida, zlit nanj malo vode in rov dobro zatlačil s prstjo. Z večkratnim ponavljanjem je na ta način pokončil vse voluharje, vsaj spomladi ni bilo na nobenem drevesu opaziti škode. Spomladi je pokončevanje ponovil. Priporočamo sadjarjem, da uporabijo to preprosto in ceneno sredstvo ter nam ob priliki poročajo o doseženih uspehih.

Kdor ima v svojem sadovnjaku stare, razpadajoče invalide, naj jih že jeseni poseka ali izkoplje in porabi za drva. Užil bo v mrzlih zimskih dneh prijetno gorkoto pri topli peči, svoje in svojih sosedov sadno drevje pa obvaroval pred različnimi škodljivci, ki jih je vse polno v starem, hiračem drevju. Zelo napačno pa je, tako drevje posekati, razčagati in zložiti na kup, kjer naj čaka prihodnjega poletja. Tako damo zajedavcem najlepšo priliko, da nemoteno prezimijo in se na pomlad razlezejo na zdravo drevje.

Slive, jabolka, grozdje in drugi plodovi so pokriti z voščeno prevlakom, ki je iz mešanice čiste soka in v alkoholu topljive smolnate snovi, viti in imenovane. Voščena prevlaka varuje plodove pred prehitrim izhlapevanjem in brani hkrati dostop gnilobnim glivicam v notranjost plodov. Pri obiranju in shranjevanju sadja moramo posebno paziti, da te prevlake ne ranimo ali odrgnemo. Zelo napačno ravnaajo oni, ki sadje pred vlaganjem brišejo, da se lepo sveti. To lahko napravimo tedaj, ko postavimo sadja na mizo.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Krompirjevi žličniki za juho. Preprosto testo za žličnike napraviš iz dveh delov (po teži) zmečkane krompirja in enega dela enotne moke, ki jima dodaš čisto malo sirovega masla, pol jajca (ali kakšnega primerne nadomestka, morda malo mleka v prahu) in malo soli. Krompirja je lahko celo malo več kakor dva dela. Testo naj bo trdo. Zvaljaj ga tanko in izrezi v kosčke, ki jih kuhaš v slani vodi.

Snej vsak dan vsaj eno jabolko. Jabolka so različno živilo. Sestojijo iz rastlinskih vlaken, beljakovine, železa, sladkorja, jabolčne kisline, apna, vode, iz razmerno velike količine fosforja, ki izredno dobro vpliva na dopolnitev možganske in hrbtenične živčne snovi. In še nekaterih drugih snovi. Važni pa so seveda tudi vitamini, ki so v presnem sadju. Kislinaske sestavine jabolka so posebno učinkovite pri onih ljudeh, ki mnogo sedijo. Zaradi železa so jabolka priporočljiva zlasti bledičnim. Živčno bolnim služijo jabolka kot pomirjevalno in uspavalno sredstvo. Najbolj zdrava so presna jabolka, ki jih uživamo, če le mogoče z olupci, seveda umita. Pa dobro jih moramo prežvečiti. Kdor jabolko ne prenese presnih, naj si jih skuha ali speče. Uživanje kuhanih jabolk pripomore tudi k prebavljivosti drugih jedil, zlasti močnatih jedil in stročnic. Tudi posušena jabolka so zdrava jed. Najboljša so pa seveda presna jabolka, ki imajo vitamine, medtem ko se vitamini s kuhanjem in pečenjem uničijo.

Koristni nasveti

Čebulice tulipanov, narcis, hiacint in drugih čebulnic, ki spomladi cveto, sadimo jeseni. Dokler je zemlja kopna, je čas za to delo. Vse te čebulice, zlasti pa tulipani, so pa za miši in voluharje prava slaščica. Kjer je mnogo te golazni, je težko obvarovati čebulice pred njihovimi zobmi. Nekaj dosežemo, ako povaljamo mokre čebulice v suhi menigi (mini); to je rdeča barva, ki se kupi v prahu in se uporablja navadno za pleskanje železnih predmetov, da ne rjavé. Ko se v menigi povaljane čebulice posuše, jih sadimo.

Radič v kleti. V kotu kleti natrosimo v četrt krogu za par cm dobre prsti. Na to prst naložimo v krogu po 2-3 cm narazen lepe odbrane korenine radiča. Na vložene korenine nasujemo zopet za kakih 5 cm prsti in naložimo nanjo novo vrsto korenin. Vsako naslednjo vrsto vložimo nekoliko bolj notri, da nastane v kotu lepa kopa. Vložene korenine začno odganjati v kakih 14 dneh, kar je pa seveda odvisno od toplote in vlage. Ko korenine dovolj odženo, začnemo obirati najbolj odrasle majhne liste. Da imamo vedno dovolj zelenega radiča, napravimo v presledkih več enakih hribočkov.

Dober pridelek na svojih vrtovih v prihodnjem letu si zagotovimo; ako pozno jeseni (novembra mesca) vse prazno zemljišče globoko prekopljemo (preštihamo), obenem primerno pognojimo in pustimo čez zimo v grudah, da zemlja čim globlje premrzne. Na pomlad se tako zemljišče, ko se dobro obsuši, samo poravnava in takoj lahko obseje oziroma obsadi, ne da bi ga bilo treba iznova prekopavati. To je za vse zelenjadne kulture mnogo ugodnejše, nego če pustimo zemljo čez zimo v celini in jo obdelamo in pognojimo šele spomladi. Za temeljito jesensko obdelavo zemlje je čas, dokler je kopno in zemlja še ne zmrzuje.

Pazimo, da nam ne bo nenaden sneg polomil drevja!

S tem, da ste obrali sadje, še ni konec brige za sadno drevje v letu. Pozni jesenski čas je lahko kaj usoden za sadno drevje zaradi možnosti nagle vremenske spremembe, zato mora vsak sadjar paziti na to, da se ne bo zgodila škoda na drevju.

Letos bo bržkone na mnogih sadnih drevjih listje ostalo dalje časa kakor sicer. Če nenadno nastopi deževje, se ozračje shladi in že imamo sneg. Vsak sadjar pač ve, kaj napravi sneg, če pade na veje, ki so še polne listja. Veje se lomijo, pa tudi cela mlada drevesa se nagnejo pod težo snega.

Odpomoč proti temu je lahka: Po končanem obiranju sadja pustimo vse opore, ki so varovale vejevje sadnega drevja zloza zaradi preobloženega sadu, še pod vejami, dokler listje ne odpade. Ko listje odpade, jih šele spravimo na suho za prihodnje leto. Če ste te opore že shranili, jih dajte nazaj pod tisto drevje, ki se še ni osulo.

Z oporami pa si žal pomagamo samo pri manjšem in srednje velikem sadnem drevju, pri visokodebelnem drevju se pa moramo poslužiti dolgih smrekovih drogov, ki imajo na koncih nataše za

ŠALJIVA ZGODBA

Slaba vest...

Kolegijski asesor Migujev je obstal na svojem večernem sprehodu ob brzozavnežni drogu in globoko zavzdihnil. Prav na tem mestu ga je bila dohitela pred tednom dni, ko se je vračal s sprehoda, njegova prejšnja sobarica Neža in mu ogorčeno zaklicala:

»Le počakaj, ti bom že pokazala, kaj se pravi zapeljivati nedolžna dekleta! Otroka ti položim pred vrata... Na sodišče pojdem... Tvoji ženi povem...«

Pa še zahtevala je, da bi naložil v banki na njeno ime 5000 rubljev. Tega prizora se je spomnil Migujev. Vzdihi je in si očitil z odkritosrčnim kesom, da si je napravil v trenutku slabosti toliko skrbi in trpljenja.

Prišel do svoje vile se je vsedel Migujev na verando, da se odpočije. Bilo je natanko deset in izza oblakov je poredno pokukal mesec. Na cesti in okrog vile ni bilo nikogar videti; starejši letoviščarji so že šli k počitku, mlajši pa so se sprehajali v gozdu. Migujev je iskal po žepih vžigalce, da bi si prižgal cigareto. Pri tem je zadel s komolcem ob nekaj mehkega. Nebrižno je pogledal tja, toda nenadno ga je prešinil tak strah, kakor bi bil zagledal kačo. Na verandi tik ob vratih je ležal sveženj. Nekaj podolgastega je bilo zavito v nekaj, kar se je videlo kakor prešita odeja. Eden od koncev sveženja je bil odprt, in ko je vtaknil kolegijški asesor svojo roko v sveženj, je začutil nekaj toplega, vlažnega. V divjem strahu je planil asesor pokoncu ter začel gledati okoli sebe kakor kaznjeneč, ki hoče uteči svojim paznikom.

Torej je le izvršila, kar je bila zagrozila! je zamrmral skozi zobe ter stisnil besno pesti. »Tu leži... tu leži greh! O moj Bog!«

Od strahu, srditosti in sramote je bil kakor odrevenel... Kaj naj stori zdaj? Kaj poreče njegova žena, če to izve? Kaj njegovi kolegi? Njegova ekselencia mu zanesljivo potrka na trebuh in mu poreče porogljivo: »Čestitam... Ne, da, starost nas ne ščiti... Vražji dečko, naš Semjon Erastovič Migujev!« Vsa kolonija vil izve njegovo skrivnost in čestite matrone mu morda celo prepovedo vstop v svoje hiše... Odložene otroke registrirajo vsi časopisi in tako bo romalo skromno Migujevo ime preko vsega ruskega carstva.

Srednje okno vile je bilo odprto in čuti je bilo, kako je pripravljala v sobi Ana Filipovna, Migujeva soproga, mizo za večerjo. Na dvorišču je brenkal hlapec Jermolaj na balalajko. Treba je bilo samo, da bi se otrok prebudil ter prišel kričati, pa bi bila skrivnost izdana. Migujev se je zavedel, da je treba hiteti...

»Hitro... hitro...«, je zamrmral, »dokler nihče ne vidi... Ponesem ga kamor koli in ga položim na tuje stopnišče...«

Migujev je vzel sveženj pod pazduho in stopil na cesto počasnih korakov, da ne bi bil zbujal pozornosti.

»Preklete neprijeten položaj!« si je mislil, trudeč se, da bi bil videti čim bolj nebrižen.

Kolegijski asesor hodi z otrokom pod pazduho po cesti! Za Boga! Če me kdo opazi in vse ugame, sem izgubljen... Tu, na to-le verando ga položim... Ne, stoj, tu so okna odprta in mogoče me kdo vidi... Kam pa? Oha, v vilo trgovca Melkina ga ponesem... Ta je bogat in dobrodušen! Morda bo otroka celo vesel in ga bo obdržal.

In Migujev je sklenil, da poneso dete na vsak način k Melkinu kljub temu, da je stala hiša v eni najbolj oddaljenih ulic tik reke. »Če le ne začne kričati ali pa ne pade iz ovojja,« je premišljal kolegijški asesor. »Da, zdaj nesem živega človeka pod pazduho kakor aktovko. Živega človeka, ki ima dušo, občutke, kakor vsak drug... Morda postane kdaj profesor, vojskovodja ali pa pisatelj... Kaj dandanes ni vse mogoče! Zda ga nosim pod pazduho kakor sveženj cunj, češ 30 ali 40 let bom pa moral morda pred njim strumno stati.«

Ko je korakal Migujev skozi neko ozko, pušto uličico ob neskončnih ograjah v temni senci lip, se mu je nenadno zazdelo, da vrši nekaj krutega in zločinskega.

»Kako je to prav za prav podlo!« si je mislil. »Tako podlo, da si ni mogoče misliti kaj bolj ogabnega... Zakaj mečemo takega nesrečnega dojenčka z enega stopnišča na drugo. Mar je njegova krivda, da se je rodil? In kaj nam je storil zlega? Lopovi smo... Mi se zabavamo, otroci pa morajo zato trpeti. Treba se je v to

samo vmisliti! Jaz sem napravil zlo in otroče se bo moralo za to vse svoje življenje pokoriti. Položil bom otroka pred stanovanje Melkinovih, Melkinova ga pošljeta v najdenišnico, kjer je vse tuje in urejeno s predpisi... Kjer ni ljubezni, ne nežnosti, ne ljubkanja... Pozneje ga pošljejo učiti se k čevljarju. Naučil se bo popivati in preklinjati, stradal bo... K čevljarju — sina kolegijškega asesorja, sina plemenite krvi! Saj je vendar moje meso in moja kri...«

Migujev je stopil iz sence drevov na pot, razsvetljeno od mesečine, odprl zavoj in začel ogledovati dojenčka.

»Spi,« je zašepetal. »Ti kajon ti, orlovski nos ima, prav kakor njegov oče... Spi in ne sluti, da ga ogleduje njegov oče... Da, to je drama, moj dragi! Da, toda kaj hočemo, dragi moj, odpusti... odpusti! Taka je pač tvoja usoda...«

Kolegijski asesor je pomežiknil in začutil je, da mu je nekaj orosilo lica... Zavil je otroka, ga porinil pod pazduho in nadaljeval svojo pot. Ves čas do Melkinove vile je razmišljal o socialnih vprašanjih, v prsih pa mu je kljuvala vest.

»Da sem dostojen, pošten človek,« si je mislil, »bi pljunil na vse to, stopil z detetom pred svojo ženo, se vrgel pred njo na kolena in rekel: »Odpusti mi! Grešil sem! Trpinči me, toda nedolžnega otroka ne bom zavrgel! Sama nimava otrok, zrediva tega! Ona je vrta ženska in bi že pristala na to. In moj otrok bi bil potem pri svojem očetu...«

Približal se je Melkinovi vili in obstal je, ne da bi se bil mogel odločiti... Predstavljal si je, kako bi sedel doma v sobi in čital časopis, medtem ko bi skakal okrog njega deček z orlovskim nosom in se igral z njegovo spalno haljo. Obenem pa so se vsiljevale njegovi domišljiji slike njegovih muzajčih se kolegov in ekselence, tapljajoče ga po trebuhu in hihitajoče se... V dušo pa se mu je vselilo poleg grizeče vesti nekaj toplega, nežnega in otožnega...

Kolegijski asesor je položil dojenčka previdno na eno izmed stopnic terase in zamahnil registrirano z roko. Na obrazu je začutil znova nekaj vlažnega.

»Odpusti mi, moj dragec, odpusti meni, staremu lopovu!« je zamrmral. »Odpusti...«

Stopil je korak nazaj, se pa takoj odločno odkašljal in si dejal:

»No, vrag vzemi vse skupaj! Pljunem na vsel Naj govore ljudje kar hočejo, vzamem ga kljub vsemu!«

Migujev je dvignil dojenčka in se začel hitro vračati domov. »Naj govore, kar hočejo,« si je mislil. »Tako je korak na kolena. Žena Ana Filipovna je dobrosrčna in razumela bo... Skupno bova vzgojila otroka... Če je deček, ga bova imenovala za Vladimirja, če je deklica, pa

za Ano... Tako bova imela vsaj za starost uteho...«

In storil je, kakor je bil sklenil... Solzan in ves uničen od strahu in sramote, kljub temu pa prežet od nade in doslej neznane mu vzhičenosti je stopil v svojo vilo, poiskal svojo ženo in se vrgel pred njo na kolena.

»Ana Filipovna!« je zahtel in ji položil dete pred noge. »Ne obsojaj me... Grešil sem! Tu je moj otrok... Spominjaš se Neže? Zlodej naju je zapeljal...«

Kot brezumen od sramote in strahu, ne da bi bil čakal odgovora, je planil pokoncu in zdrvel na sveži zrak kakor človek, ki je bil pravkar tepen.

»Tu zunaj ostanem, dokler me ne pokliče,« si je mislil. »Počakam, da se pomiri in odloči.«

Hlapec Jermolaj je šel z balalajko mimo nje. Ozrl se je nanj in skomignil z rameni...

»To je komedija,« je zamrmral smehljaje se. »Pravkar je bila tu perica Marta. Neumna gos je položila tu ob cesti na verando svojega otroka. V času, ko je sedela pri meni v hlevu, pa je nekdo otroka vzel in odnesel... To je komedija!«

»Kaj? Kaj praviš?« je zarjovel Migujev iz vsega grla.

Jermolaj, ki si je tolmačil jezo svojega gospoda po svoje, se je počohal za ušesom in vzdihnil.

»Oprostite, visokost,« je dejal, »toda zdaj ob tem času na letovišču ne gre brez... brez žensk. To se pravi...«

Ošinil je z naglim pogledom gospodov obraz, na katerem sta se zrcalila začudenje in zadržana besnost. Odkašljal se je in nadaljeval:

»To je seveda nespodobno, toda kaj naj storim... Vaša visokost je sicer prepovedala puščati tuje ženske na dvorišče, toda če nimamo lastnih... Prej, ko je bila Neža tu, nisem puščal tujih na dvorišče, ker sem imel njo, toda zdaj, ko ni nobene tu, pač ne morem izhajati brez drugih žensk... Ko je bila Neža tu, se seveda kaj tako nespodobnega ni pripetilo, ker nam je bila Neža sama...«

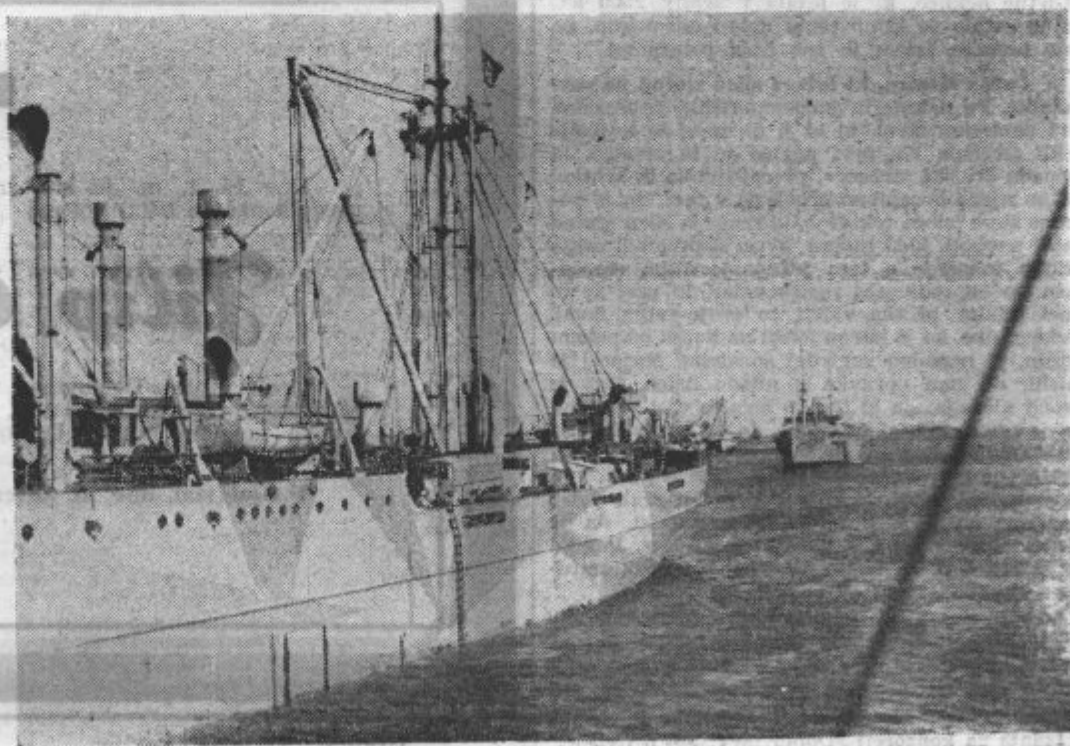
»Vrag te vzemi, lopov!« je zarjovel Migujev, udaril z nogo po tleh in se vrnil v sobo.

Ana Filipovna je sedela še na prejšnjem mestu začudena in ogorčena ter svojih objokanih oči ni odvrnila od dojenčka...

»No, no...« je jecjal Migujev ves bled in kremžil obraz na smeh. »Saj sem se samo šalil... To dete vendar ni moje, temveč... perice Marte. Jaz... jaz sem se samo šalil... Nesj otroka hlapcu.«

Anton Čehov.

× Najstarejša človeška lobanja je bila najdena pri Dunaju. Pred 35 leti so našli v peščeni jami blizu vasi Mauerja pri Dunaju spodnjo čeljust pračloveka. Ko je naletel takrat delavec Daniel Hartmann z lopato na ostanke pračloveka, sta se spodnja čeljust in lobanja še držali skupaj. Šele pri odkopavanju sta se ločili. Učenjaki domnevajo, da je bil pračlovek, ki so našli njegovo lobanjo, lovec, kajti okolica vasi Mauerja je bila prej zelo dober lovski okoliš. To je razvidno iz najdb mnogih živalskih ostankov. Najdba najstarejše človeške lobanje je pomenila važen korak naprej v preučevanju razvoja človeškega okostnjaka.

Italijanski konvoj, ki je redno prispel v Severno Afriko

PO SVETU

× **Zalostna skopuhova smrt.** V Galvenstonu v Ameriki je brez sledu izginil neki priseljenec tujec Iskanje njegovega bivališča je ostalo brezuspešno. Končno je policija vdrla v njegovo stanovanje in skrbno preiskala vse prostore, toda o pogrešanem tujcu ni bilo duha ne sluha, pa tudi nobenega znaka niso našli, ki bi kazal na vlom. Policija je našla v stanovanju tudi veliko železno blagajno in z njo je bila slednjič zagonetka pojasnjena. V blagajni je bilo namreč pogrešano truplo. Mrljč je bil oblečen in truplo je bilo še nedotaknjeno. V blagajni so našli več milijonov dolarjev v gotovini in vrednostnih papirjev. Tujec je bil znan kot velik skopuh. Najbrž je zlezel v svojo blagajno, da bi prešel milijone, pa so se jeklena vrata po nesrečnem naključju za njim zaprla in tako se je mož, čepeč na svojih milijonih, zadušil.

× **Vojak, ki so mu pred 30 leti zašili srce.** Posrečene operacije srca so izjemni primeri. Med take redke primere spada nevarna operacija srca, ko je operiranec povsem okoval. To se je pripetilo v Trleru, kjer je zdravnik dr. Lucas pred 30 leti operiral nekega dečka. Ta 12-letni deček se je igral doma s samcem. Pa se je samokres sprožil in krogla je poškodovala dečku srce. Hitro so poklicali zdravnika, ki se je odločil za nevarno operacijo in je dečku srce zašil. Operacija se je v polni meri posrečila. Operiranec služi zdaj pri vojaki.

× **Bel jeleni iz časa cesarice Marije Terezije.** V Sušicah pri Časlavi v Češkomoravskem protektoratu imajo 80 belih jelenov. Njihovi predniki so prišli tja za časa Marije Terezije. Privredel jih je tja dvorni lovec grof Thun iz Indije. Od štirih belih jelenov sta dve samci poginili. Bela jelena sta se pozneje parila z navadnimi košutami in sta tako počasi zaredila čredo belih jelenov, ki jih je zdaj 80. Beli jeleni so zelo plahi. Oblastva so jih zaščitila, da bi se kot redkost v živalskem svetu ohranili.

× **Najmanjši ljudje.** Veliki pomen afriških Pigmejev za vedo o rasah in kulturno zgodovino človeštva je dal dunajskemu profesorju Gusindu povod za metodično proučevanje Bambutov. Ti pritlikavi prebivajo v onem delu pragozdov na vzhodu srednjeafriške Hylae, kjer izvira pritok Konga Ituri. Dnevna temperatura znaša tam skozi vse leto 20 do 30 stopinj. Padavin je izredno mnogo, tako da v pragozdu vlaga nikoli ne manjka. Pod streho orjaških dreves je mračno, grmčevje in rastline tam ne morejo rasti. V tej mračni puščobi pa zna živeti Pigmejec. Okoli temnega in vlažnega pragozda se je prilagodil tako, da se skrbno izogiba neposrednih sončnih žarkov. Bambuti so zelo majhni. Moški so visoki povprečno 144, ženske pa povprečno 137 cm. Poleg Bušmanov so to najmanjši ljudje na svetu.

× **2500 let staro truplo.** Blizu pruskega zdravilišča Osterode je našel neki delavec v močvirju čuden predmet. O tem je obvestil delovodjo in kmalu se je izkazalo da gre za dragoceno najdbo, ki vzbuja zdaj v muzeju v mestu Neidenburg splošno zanimanje. Gre za truplo neke 14-letne deklice, ki je ležala v zemlji 2500 let, pa je ostalo še kljub temu dobro ohranjeno. Še celo temnim lasem je zob časa prizanesel.

× **Čedna živalca, ki brizga silen smrad na sovražnike.** Po nekaterih južnoameriških pokrajinah živi zanimiva žival, ki bi ji po naše še najbolj rekli smrduh. Na prvi pogled je ta živalca, ki pripada družini jazbecov, precej ljubka in krotka. Edino njeno obrambno orožje je v tem, da iz posebne žleze izloča tekočino, ki razširja silen smrad daleč naokoli. Med ljudmi, ki so si pridobili svoje bridke izkušnje s tem južnoameriškim smrduhom, je bil tudi neki raziskovalec, ki prej še ni imel nikdar prilike videti to svojevrstno žival. Nekega dne, ko je mirno jezdil na konju po nekem gozdu, je nenadno zagledal smrduha. Najprej je mislil, da ima opravka z mlado lisco. Brž je skočil s konja, da bi ljubko živalco ujel. Smrduh ga je mirno gledal in čakal, da se mu je jezdec približal. Preden pa ga je mož zgrabil, je smrduh brizgnil iz svoje žleze tisto smrdljivo tekočino jezdecu na srajco. V trenutku je bil zrak daleč naokrog prepojen s tolikšnim smradom, da je moža minilo prav vse veselje do živalce. Pognal se je brž spet na konja in zdirjal proč iz smrdljive okolice.

× **Zamorci vidijo v temi kakor mačke.** Z napredkom kulture pešajo človeški čuti. Nekateri v živalskem svetu še visoko razvite lastnosti, kakor čut za prostor, smer ali kraj, so pri

človeku skoro že izginile. Vid, sluh in vonj so pri preprostih narodih neprimerno ostrejši kakor pri visoko prosvetljenih. Nov dokaz za to so doprinesli poskusi, ki so jih delali v Italiji. V temnem prostoru je stal zdravnik 40 m od ljudi s katerimi so delali poskuse. V roki je držal palico, ki je bila na enem koncu ovita z belim papirnatim trakom. Palico je držal proti ljudem zdaj z ovitim koncem, zdaj z gladkim, zdaj navpično, zdaj vodoravno. Izkazalo se je, da so zamorci v povsem temnem prostoru opazili bel papir, medtem ko so ga opazili med belokožci le redki, celo če se jim je približal zóravnik na 15 m.

× **Podgane jih bodo pregnale.** Eden najsmotnejših otokov na svetu je otoček Tristan de Cunha v Atlantskem morju med Južno Afriko in Južno Ameriko. Ta rajski kotiček zemlje je pa že več let pozorišče žalostne. Na njem so se namreč zaredile podgane. Vse prizadevanje prebivalstva odkrizarati se jih, je bilo zaman. Zdaj je prišlo tako daleč, da otočani komaj še iztrgajo podganam za svoje preživljanje potrebno hrano. Na otočku prebiva samo 150 ljudi. Zdaj stoje pred perečim vprašanjem, ali se ne bo treba v kratkem preseliti kam drugam. Na otočku so namreč v polni meri zavladale podgane.

× **Lasje in nohti rasejo najhitreje v opoldanskih urah.** Nekemu francoskemu znanstveniku se je posrečilo sestaviti posebno pripravo, s katero se da natanko meriti, kako poganjajo naši nohti in lasje. Tako je mož ugotoviti, da lasje zrastejo povprečno za 0,08 milimetra na uro. Ponoči pa rasti ni več tako nagla, saj znaša samo 0,01 do 0,02 milimetra na uro. Z največjo hitrostjo rasejo v opoldanskih in popoldanskih urah i. s. 10-12. in 16-18. ure. Isto velja tudi za rast nohtov. Seveda rasejo nohti mnogo počasneje, saj dosežejo povprečno le 0,0002 do 0,0006 milimetra na uro. Poleg tega je tudi ugotovil, da lasje, brada in nohti poleti mnogo močneje poganjajo kakor pozimi.

Človek potrebuje človeka

V zibeli leži dete. Ubogo bitje je, ki si ne more prav nič pomagati. Torej na vsak način potrebuje tuje pomoči. Kdo mu pomaga? Mati, kdo drugi? Mati je tista, ki hoče negovati otroka, bleti ponoči in skrbeti zanj. Mati je torej, ki se zna žrtvovati, ki zna ljubiti. — Dete nekoliko odraste, da zna žlobudrati prve besede: mama, ata. Mati ga je vesela.

Leta beže in otrok je star pet, šest let. Razvija se mu razum. Treba je, da gre v šolo, da se nauči vsaj brati, pisati, računati. Otroku je treba ves čas od zibeli do šole in še dlje hrane, obleke, knjig. Kje bi dobil sam, če ne bi skrbeli zanj drugi?

Koliko rok se giblje, da dobi človek tisto, kar potrebuje za vsakdanje življenje! Vprašamo se, odkod nam vsakdanji kruh, za katerega molimo. Rano v jutru je vstal kmetovalec in njegov sin. Na dvorišču je že stal voz. Sin gre po plug, oče po brano, in še prinese z žitom napolnjeno vrečo. Na vozu je že vse pripravljeno. Medtem je mati skuhala zajtrk. Pozajtrkujejo. Nato gresta oče in sin v hlev, priženeta vsak enega konja in ju

vprežeta v voz. — Že sta na njivi. Razorjeta jo in povlečeta z brano, posejeta in še enkrat povlečeta, da se skrije zrnje. — Žito kali — raste — zori. — Zanjč bo treba. Koliko? Sedem, osem! Saj je velika njiva! Preden je vse požeto, pridejo na njivo z vozom, da poberejo in odpeljejo snopje v kozolec. — V kozolecu se je posušilo. Čas mlatve je tu. Doma imajo mlatilni stroj, ki ga gonijo konji. Na kraju, kjer mlatijo, jih mora biti tudi precej, da se vrši vse v pravem redu. Hlapec požene konje. Zavrti se kolesa in drrrr gre dalje, dokler ni omlačeno. — Tako dobimo žito. Koliko rok se je že gibalo! Žito je še v plevah. Pri hiši imajo tudi čistilnik. Eden drži za ročico pri čistilniku in vrti, drugi prinaša plevnato žito a kupa v košu do čistilnika, tretji ga stresa vanj, četrti peha čisto žito proč na kup. — Kup se veča. Že morajo priti spet drugi, da odnašajo žito v skrinje. — Po sklednju je pospravljeno in skrinje v kašči so polne žita. Peljali bomo v mlin, se začuje čez dvorišče. Na voz prinese štiri ali pet z žitom napolnjenih vreč. Odpeljejo v mlin. Tu jih je mnogo, ki imajo vsak svoje delo. Pridite čez nekaj dni, bo že zmlet! — Na tak način bi prišli končno do moke. Koliko rok je bilo treba! Kako pridemo do kruha? Peči bo treba! Spet bo treba par moči, da se izvrši delo, delo. —

A ne samo za žito, moko in kruh je treba ljudi, ampak treba jih je za vsako, še tako malo stvar. Človek zboli. Vleže se v posteljo. Kako si more kuhati, oprati se, postlati si posteljo? Nič ne more? Potrebuje človeka, strežnika.

Človek potrebuje človeka, ko mu preti sovražnik, ko ga napadejo tatovi v lastni hiši. Človek ščiti človeka, ko mu preti katerakoli nevarnost. Ta potreba je rodila organizacije, države. —

Deček, ki je končal ljudsko šolo, ti rad dalje študiral. Torej potrebuje tudi človeka, ki bi ga vzdrževal skozi dolgo študija.

Človek, ki ga zadene nesreča, potrebuje človeka, ki ga zna potolažiti in mu zmanjšati žalost.

Prav tako potrebuje človek človeka, kadar uživa srečo in veselje. Pesnik Gregorčič pravi: »Gorje mu, kdor v nesreči biva sam, a srečen ni, kdor srečo živi sam!«

Sušteršič Franja, učiteljica.

DVA VAGONA SENA

za konje, prešanega KUPIM. —
Penudbe na upravo lista, pod
»Takojšnja dobava«.

Dne 14. t. m. je kot žrtev nesreče nenadoma umrl glavni urednik našega lista, gospod

Filip Omladič

Urejeval je »Domovino« več ko 15 let ter nam bil ves čas neumoren in vesten sodelavec. Ohranili ga bomo — in z nami vred gotovo tudi vsi bralci »Domovine« — v trajnem hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1942.

Lastništvo in uredništvo
»Domovine«